

246

1B

46 359

1972 MAJ 7

3203

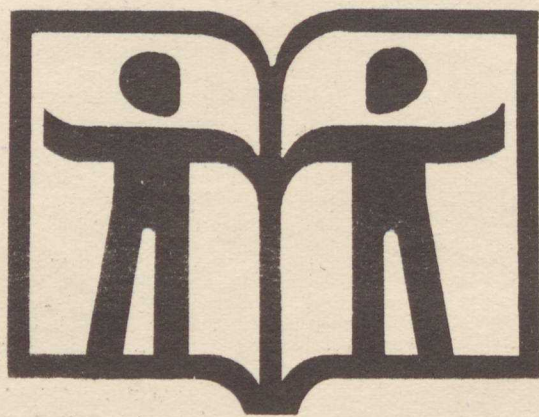

KÖNYVTÁRI Híradó

január 1972 február

1972
NEMZETKÖZI KÖNYVÉV

KÖNYVTÁRI Híradó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLONYE
XVI. évf. 1. sz. 1972 január-február

"Ó, ember, a hitedet ne veszítsd el, őrizd meg a lélek nagy hitét!
Ki volna nálad nagyobb, nem lehetsz vágytalan, ne türd a szenvedést.
Ha kell, hát százszor ujrakezdjük, vállalva ezt a legszebb küldetést,
Mert a szabadság a legtöbb, amit adhat önmagának az emberiség!"

/Juhász Ferenc: A tékozló ország/

DÓZSA GYÖRGYRE emlékezünk

500 éve a székelyföldi Dálnokon született Dózsa György, a legnagyobb magyar parasztháború vezére. Bár történelmi küldetése mindössze négy hónapig - a ceglédi tábortól a temesvári tüzes trónig - tartott, mégis évszázadokig reszketett nevétől az uri Magyarország. Katonai tetteivel, személyes bátorságával, helytállásával, a feudalizmust alapjaiban megingató célkitűzéseivel méltó megtestesítője lett az évszázados jobbágytörékvések eszméinek, hagyományainak.

Az uralkodó osztály elrettentésként, fenyegetésként nyult vissza Dózsa és a parasztháború példájához, történelmi alakját évszázadokon keresztül rágalmazta és meghamisította. De hagyatéka a társadalmi haladás lobogója lett azok kezében, akik Dózsa népének ügyéért szálltak síkra.

A 17. a 18. században a Habsburg ellenes harc idején a kuruc elnevezésben már megtaláljuk visszhangját. Az 1832-36-os országgyűlésen a parasztság örökváltságának kérdésében felszólaló Kölcsey és Wesselényi, Dózsa emlékét idézi. Eötvös József az 1847-ben írt Magyarország 1514-ben c. művében a parasztság helyzetén változtató reformokat sürget. Petőfi és Ady költészetében forradalmi jelképpé magasodik alakja. A feudalizmus elleni harc szimbóluma lett Madarász Viktor 1867-ben készült Dózsa György c. képe is. Képzőművészetünk egyik legmerészebb alkotásában, Derkovits Gyula: Dózsa fametszeteiben is mint a társadalmi és ideológiai küzdelem jelképe jelenik meg 1514. A parasztháborúnak állít emléket az első marxista szemlélettel írt történelmi regény, Gergely Sándor: Dózsa György c. regénytrilógiája. A Dózsa kezdete nagy per igazságos ítéletének végrehajtása után, 1947-ben jelenhetett csak meg Szabó Pál: A nagy temető c. könyve, melyben Dózsától halljuk a jóslatot:

"Az én sorsom egy lett az övékkel... az életem e néppel megyen tovább mindenképpen. Ha elbuktam is, majd bennök élek mindörökké, míg csak henyelő urak és verejtékező parasztok lesznek a földön."

Igy folytathatnánk a sort a Dózsa képet egyre jobban kiteljesítő régi és új irodalmi és képzőművészeti alkotások idézésével. Az évforduló jó alkalom, hogy felelevenítsük a parasztvezér és a parasztháboru hiteles történetét. A könyvtárakban meglévő gazdag irodalom tág teret biztosít a kor történelmének, Dózsa alakjának elmélyült tanulmányozásához.

A Dózsa Emlékbizottság által 1971. október 28-án kiadott irányelvekből /Népszabadság 1971. október 29./ értesülhettünk az évforduló országos eseményeiről.

A központi ünnepség 1972. június 25-én lesz Cegléden, ahol Dózsa a parasztháboru céljait összefoglaló híres beszédét tartotta. Új tudományos művek is megjelennek az évforduló tiszteletére. Többek között tanulmánykötet, a történettudomány és más társadalomtudományok Dózsára vonatkozó kutatási eredményeiből, továbbá forráskiadvány, mely 360 eddig még nem publikált dokumentumot is közöl. Készül egy versantológia, amely magyar költők Dózsa Györgyről szóló verseit gyűjti össze. Ujra kiadják Eötvös József: Magyarország 1514-ben c. művét. A Magyar Helikon megjelenteti Derkovits Gyula Dózsa metszeteit, másik képzőművészeti album a parasztfelkelések művészi ábrázolásait mutatja be.

Tudomásunk van arról is, hogy a Népművelési Intézet műsorfüzetet ad ki az évfordulóra. Saját kiadványaink: Gáliczky Éva: Dózsa György 500 éve c. gazdag anyagot tartalmazó bibliográfiája, mely az állomány kiegészítésének, feltárásának és ajánlásának nélkülözhetetlen eszköze és a közeljövőben készítjük el egy vetélkedő forgatókönyvét is, amely segítséget ad könyvtárosoknak a történelmi anyag és a vonatkozó irodalom csoportos feldolgozásához.

SÁNDOR OTTÓNÉ

kell a jó könyv

OLVASÓMOZGALOM TAPASZTALATAIRÓL

Az olvasómozgalom indulása óta negyedév telt el. Tul vagyunk a pályázati felhívás első népszerűsítésén. Olvasóink egy része érdeklődve fordult az olvasómozgalom felé. Sok mulik a könyvtáron, hogy a kezdeti lelkesedéstől eljut-e az érdeklődő a pályázati lap kitöltéséig, illetőleg a szovjet irodalom olvasójává válik-e. Hisz ez a cél. Arról számol be ez a cikk, hogy mit tettek ezért a 20-as, a 34-es, a 37-es, a 45-ös és a 46-os könyvtár dolgozói.

Arra a kérdésemre, hogyan fogadták a könyvtárosok és olvasók a pályázati felhívást, minden könyvtárban egyöntetű volt a válasz: kedvezően és nagyobb érdeklődéssel minden eddigi olvasómozgalomnál. Ezt elősegítette a jó propagandamódszerek alkalmazása /színes, ötletes plakát, pályázati füzet, TV, rádió népszerűsítő műsorai/, de az igazi siker titka a könyvanyag összeállításában rejlik. Téma- és művészi gazdagság egyaránt jellemzi a válogatást.

Az olvasómozgalom népszerűsítéséhez nagyjából megegyező módszert használtak a könyvtárak. Jól látható helyre függesztették a pályázati felhívást, könyvkiemelést végeztek, a "Kell a jó könyv" füzetet propagandaanyagként kezelték. Ha valaki spontán választott a mozgalom könyveiből, felhívták a figyelmét a pályázat lehetőségére.

A felsorolt általános módszereken túl minden könyvtárban találtam valami sajátos módszert.

37-es könyvtár (II. kerület)

A könyvtárosok alaposan felkészültek az olvasómozgalom könyveiből. Decemberben egy, januárban két könyvismertetést tartottak, ahol mindenki 5 könyv ismertetését vállalta, úgy, hogy közben a kérdésekre is kidolgozta a válaszokat. Jelölik a résztvevők tasakját, és a tasakban külön cédulán, hogy mit olvasott el eddig, és mit szeretne ezután. Igyekeznek a kért könyvet biztosítani. Felvették a kapcsolatot a kerület egyik ipari tanuló intézetével, ahonnan 30 fiatalot szerveztek be. Terveznek egy előadást "Mai szovjet irodalom" címmel, amelyre meghívják a pályázókat és a könyvtár középiskolásait. Jelenleg 98 jelentkezőjük van. Összetételük vegyes, minden korosztály megtalálható.

34-es könyvtár (Pestujhely)

Szép eredményt értek el a szervezésben, a jelentkezők száma 97, nagyrészt fiatalok. Legjobb propagandának a személyes beszélgetést tartják. Segítenek választani a könyvekből, és szükség esetén a válaszadáshoz is tanácsot adnak. Ötletesen népszerűsítik falitáblán, a rádió és TV olvasómozgalomhoz kapcsolódó műsorát.

45-ös könyvtár (Rákosszentmihály)

A könyvtár munkatársai felkészültek könyvismeretből, részt vettek a 2-es könyvtárban tartott könyvismertetésen. Jól áttanulmányozták, és hasznosítják könyvtárunk

kiadványát: a "Kell a jó könyv" bibliográfiát. Eddig 15 pályázójuk van. Személyes beszélgetéssel és könyvajánlással szeretnék e számot emelni.

46-os könyvtár (Csillagtelep)

Az egész lakótelep figyelmét felhívták az olvasómozgalomra, különböző helyeken elhelyezett plakátok, pályázati füzetek segítségével. A könyvtáron belül vállalták az olvasók felkészítését a TV szereplésre. Idáig 300 db. "Kell a jó könyv" pályázati füzetet osztottak szét. Az eredmény még nem mérhető pontosan.

20-as könyvtár (I. kerület)

Szervezést könyvtáron kívül is folytattak abban a reményben, hogy az olvasómozgalomba történő jelentkezés új olvasók szervezését is jelentheti. Az I. kerületi KISZ szervezet kulturosainak a figyelmét felhívták az olvasómozgalomra, 30 pályázati füzetet adtak az alapszervezeteknek. Ugyanezt tették a "Kultura" Vállalatnál is. Az olvasómozgalomban résztvevőknek, segítséget kíván adni a könyvtár, ezért előadásokat tervez: februárban Radó György: Gorkij és Jevtusenko műveiről, márciusban Elbert János: Bulgakov: A Mester és Margarita. regényéről tart előadást.

A rendezvényekre meghívják a KISZ és a "Kultura" pályázóit. Fél évig figyelik a pályázati könyvek kölcsönzésének forgalmát. A jelentkezők száma 54. Összetételük vegyes.

CSEH IRÉN
20-as könyvtár

KÖNYVET MINDENKINEK!

SZOCIALISTA SZERZŐDÉS

A KERÜLETI KÖNYVTÁR ÉS A MŰM INTÉZETEK KÖZÖTT

Az elmúlt évben olvasószolgálati munkánk reflektorfényébe egy új, a címben foglalt kezdeményezés került. Eredményeként jelentősen megnövekedett a fiatal olvasók száma.

Az a szerződés, amit a 4-es könyvtár a XIII. kerületi 6-os és 207-es Szakmunkásképző Intézetekkel kötött, jelzi a lényegét: - "Célunk a közös együttműködés során, hogy a népművelés eszközeivel, számbavéve a helyi viszonyokat és lehetőségeket, a szakmunkás tanulók körében olyan kulturális tevékenységet fejtsünk ki, amely biztosítja a kulturált szórakozást és egyben növeli a tanulók művelődési igényeit."

Kétségtelen, hogy e vállalás többlet-terhet ró a kerületi könyvtárakra, de hozzá tesszük, eddigi tapasztalatunk alapján: az együttműködés nem hiábavaló.

A kezdeti nehézségeket lassan az új módszerek és a régi tapasztalatok felhasználásával, a zökkenőmentes, egyenletes jó munka váltja fel. 11 könyvtár 15 szakmunkásképző intézettel kötött szerződést. A könyvtárak többek között módszertani segítséget nyújtanak a MŰM Intézetekben működő könyvtárosoknak /akik pedagógusok és nem könyvtárosok./ A 4-es könyvtár dolgozói még olyan munkákat is elvállaltak pl., hogy leválasztották a MŰM Intézet könyvtárának elavult könyveit.

A hálózaton belül általában folyik a klubmozgalom fellendítése és bővítése. A kibővítésen főleg a kerületi könyvtárak és az egyes MŰM Intézetek közötti szocialista szerződés alapján létrejött új klubokat értjük.

A MŰM Intézetek klubfoglalkozásait a könyvtár szervezi, előzetes megbeszélés illetve igény alapján, havonta egy alkalommal. A téma igen változatos./Például előadást tartottunk a technika, a képzőművészetek és az irodalom köréből./

Mindenkor fontos az előadó személye és főként az, hogy előadását a tanulók érdeklődésének megfelelően és műveltségi szintjén tartsa meg.

Nem egy esetben komolyabb-hangvételű előadások után egy-egy rajzfilm sorozatot is beiktattunk/pl. a népszerű Gusztáv filmekből./ A tanulók (építőipariak) ugyanis a klubfoglalkozásokra mindenkor a napi fárasztó gyakorlati órák után jönnek el.

Az egyes klubfoglalkozásokat, ha a téma úgy kívánja, 20-30 könyvhől összeállított kiállítás előzi meg. E műveket a tanulók az előadásig elolvassák, így a hozzászólások és viták sokkal érdekesebbek, a diákok felkészültebbek. Könyvtárunk meghatározott időben fogadta a MŰM Intézeti tanulók csoportos könyvtárlátogatásait. A beiratkozott diákok olvasmányait figyeljük, esetenként regisztráljuk /a legnagyobb érdeklődés a kalandos könyvek iránt volt/.

Tapasztalataink szerint többségüknek a műveltség megszerzése iránti szorgos igényét számba véve, hatványozottabban meg kell adnunk a felzárkózási lehetőséget.

Bár könyvtárosi szerepünk e munkában nem lehet meghatározó, de katalizátorok lehetünk és felgyorsíthatjuk az olvasói fejlődést.

Közel fél éves munkánk e téren csak kísérleti jellegűnek nevezhető, jelenleg a módszerek kidolgozásán és egyszerű, gyors kipróbálásán fáradozunk. Módszerünk nem új, hanem a már meglévő, új területen történő alkalmazása.

A KMK a múlt évben rövid áttekintést jelentetett meg a külföldi gyakorlatról - "A 14 éven felüli ifjuság könyvtári ellátása a közművelődési könyvtárakban" - címmel.

Álljon itt ebből egy-két igazán idekivánczó mondat:

"Az 1967-es koppenhágai Ifjusági Könyvtári Konferencia anyaga a fiatalság megkülönböztetett könyvtári ellátását sürgeti, a gyermek és felnőtt könyvtárak közötti időszakadék áthidalására."

A Szovjetunióban a Művelődési Miniszter 1966. október 1-én érvénybe lépő rendelete alapján: "A közművelődési könyvtárak mindegyikében a könyvtári típusnak megfelelően specializált ifjusági könyvtárat kell kialakítani."

El kellene gondolkoznunk azon, hogy a mi könyvtári hálózatunk milyen formában lenne képes kialakítani /a meglévő gyakorlati munkáinkat is szinte újként rendszabályozó/ ifjusági könyvtári részlegeit. Ezekben az ujnak is nevezhető ifjusági részlegekben népművelői, könyvtárosi segítségünkre rászoruló nagy csoportját képeznék a szakmunkástanulók. Igényük a művelődésre jelenvaló, csupán a lehetőséget és feltételeket kell megteremteni. Ez pedig a mi munkánk lenne, de sok esetben a rendelkezésünkre álló energia felőrlődik a mindennapi egyéb feladatokban. Ezt a teendőt - és általában a tanuló ifjussággal való törődést - a leghatékonyabban olyan könyvtár tudná elvégezni, amelyik elsősorban jól felszerelt ifjusági részleggel, valamint a sok egyéb manuális könyvtári tevékenység alól felmentett ifjusági könyvtárossal rendelkezik.

BÁRÁNY ÉVA

A JÓ PÉLDA NYOMÁN

A könyvismertetések új formájával kísérleteztek Csepelen. A tapasztalatokról e lap hasábjain is olvashattunk /lásd K.H. 1971. nov.-dec./. Az új forma a budai gyermekkönyvtárak érdeklődését is felkeltette. Izgalmas volt, hogy a hagyományos csoportos könyvismertetéseinket hogyan tehetjük még hatékonyabbá, színesebbé. Vonzó volt számunkra az, hogy az alkotókat személyesen is megismerhetjük és véleményeinket kiküldésére tehetjük. Bepillantást nyerhetünk az írók műhelytitkaiba és a szerkesztők, kiadók gondjaiba. Természetesen számoltunk azzal is, hogy ami Csepelen sikerült, az Budán vagy más kerületben különbözőképpen valósulhat meg. A budai gyermekkönyvtárak /a 6-os, a 11-es, a 20-as, a 38-as gyermekkönyvtár és a 13-as gyermekrészleg/ novemberben tartották könyvismertetéseiket az új módszerrel. A Krisztina köruti gyermekkönyvtárban vendégeink voltak: Katkó István, Gyurkovics Tibor írók, Dalos László műfordító, Vörösné és Aszódi Éva, a Móra Kiadó szerkesztői. Megvitatásra került:

Pausztovszkij: Fehér szivárvány, Katkó: Csak a testvérem, és még korábban megjelent két regénye, továbbá Gyurkovics: Rikiki című műve. A könyvismertetésekben és a vitából a vendéglátó könyvtár vezetője, Pongorné - vette ki az orosz részét. Bemutatta Pausztovszkij könyvét és külön felhívta kollégái figyelmét a szerző "Jegyzetek a cigarettásdobozon" című esszé-gyűjteményére is. Kérte, hogy az író még több művét fordítsák le a gyermekeknek. A jelenlévő Dalos László, Pausztovszkij fordítója nagy szeretettel beszélt az íróval való személyes ismeretségéről és műveinek magyarországi megjelenéséről. Megtudtuk tőle, hogy gyermekek számára is írt meséket, történeteket. Várható, hogy egy ilyen jellegű Pausztovszkij-válogatás a jövőben megjelenik. Élénk vita alakult ki a jelenlévő két író műveiről. Katkó István legújabb regénye a realista szatirikus hangvételű Csak a testvérem, a gyermekek mindennapi életéről, a testvérek és a szülők viszonyáról szól. Érthető, hogy nagy vitát váltott ki a műben ábrázolt szülői magatartás, testvéri kapcsolat, hangvétel. Az író másik két művéről, a Festett egék- és a Történelmi társbérlet-ről elmondták az olvasói véleményeket és sajátjaikat is a könyvtárosok. Gyurkovics Tibor könyve, a Rikiki, olyan mű, mely alkalmas arra, hogy a könyvtárban a gyerekekkel együtt olvassuk: Részben reális, részben mesevilágot tükröz, keveredik benne a gyermeki észjárás a felnőttekével. A szerző magas színvonalon írta meg, és mind a felnőtteknek, mind a gyermekeknek kedves olvasmánya lehet. A könyvtárosok között élénk vita alakult ki a műről. A kiadó szerkesztői nagy örömmel vették az olvasói vélemények ismertetését is. A meghívott vendégek valamennyien hasznosnak tartották az összejövetelt. Könyvtárosi tapasztalatunk szerint a könyvismertetésnek ez új formája alapos felkészülést igényel, de bőven katarizálja az olvasószolgálati munkánkban, a gyerekekkel való beszélgetésekben. Fejleszti kritikai látásmódunkat és hatékonyabb a könyvről szerzett ismeretünk. Ezért úgy gondoljuk, hogy máskor is szervezünk hasonló könyvvitát. Javasoljuk a többi könyvismertető csoportoknak is, hogy "csinálják így."

P.É.

A tájékoztató munka

MÓDSZEREI A 22-es KÖNYVTÁRBAN

Tájékoztató munkánkat befolyásolja az olvasótábor két legszármottevőbb rétege: a nyugdíjasok és tanulók, illetve a különböző oktatásban résztvevő olvasók igénye. A nyugdíjasok elsősorban szórakoztató műveket keresnek. E réteg igényeit minden nehézség nélkül ki tudjuk elégíteni. A tanulók, illetve a különböző oktatásban résztvevő olvasók érdeklődésének differenciáltsága, sokrétősége megkívánja, hogy a tájékoztatót képzett könyvtárosok végezzék. Könyvtárunkban a könyvtártechnikusok alkalmazása lehetővé tette, hogy a könyvtárosok nagyobb mértékben foglalkozzanak referenszmunkával.

Az elmúlt évben tájékoztató tevékenységünk megkönnyítésére a referensz-asztalt ahol a beiratkozás is történik - a katalógusok közelében helyeztük el, s így az újonnan beiratkozott olvasókat - a könyvtár szabályain kívül - a katalógusok használatára is megtanítjuk. Felhívjuk figyelmüket a bibliográfiákra, beszélünk az olvasóteremben található könyvekről, a helybenolvasás lehetőségeiről. Az említett módszer gyakorlata azt bizonyítja, hogy a katalógusok és a bibliográfiák használata a tájékoztatásban nemcsak fontos, hanem elengedhetetlenül szükséges is. Egy-egy összetettebb kérdésre adandó válasszal ma már egyetlen könyvtáros sem támaszkodhat kizárólag az emlékezetére éppen a kérdések differenciáltabbá válása miatt.

A tájékoztató könyvtárosoknak nagy segítséget nyújtanak a Központ bibliográfiái és az analitikus katalógus. Természetesen akadnak olyan kérdések is, amelyekhez nem tudunk könyvet adni, ilyenkor az olvasóknak a megfelelő szakkönyvtár igénybevételét ajánljuk. A meglévő bibliográfiai köteteken kívül a különböző könyvekben található bibliográfiák tárgy- és névmutatói is segítenek egy-egy téma alapos felderítésében. E rejtett bibliográfiák katalógus formában való feltárását megkezdtük, és már több alkalommal hasznosítottuk. Például "A magyar ipar nemzetközi összehasonlításban" c. témához Aba Iván: A világ ipara c. kötetében találtunk igen jól használható bibliográfiát, vagy a "Szép és rut"-ról Zolnay Vilmos: Miért szép c. könyvében.

Tájékoztató munkánk megkönnyítését szolgálja a referensz-napló vezetése. Ebben feltüntetünk minden olyan összetett kérdést, amelynek megválaszolása hosszabb időt vesz igénybe, amelyre a választ nem egy könyvben találjuk meg, hanem különböző cikkekből, tanulmánykötetekből kell összeállítani. Mivel e kérdések nagy része évente ismétlődik /évfordulók, történelmi események, életrajzok/, ezért elhatároztuk, hogy ezeket a kérdéseket, válaszokat, lelőhelyeket katalóguscédulákra írjuk, és témakörök szerintrendszerezjük. Novemberben 58 hosszabb gyűjtést igénylő referensz-kérdést rögzítettünk.

A fiatalok nagy része a tananyag elmélyítéséhez, kiegészítéséhez, az ifjúsági mozgalomban való részvételéhez igényli a könyvtáros segítségét. Számos kérdést kaptunk a KISZ-kongresszussal, az ifjúsági mozgalom történetével kapcsolatban. Például a KIMSZ mikor és hol tartotta a II. kongresszusát?, vagy a Békepárt mellett működött-e ifjúsági mozgalom, és ha igen, mi volt a neve? A kérdésekre válaszokat az "Eleven erő", Magyar forradalmi munkásmozgalom története 1936-tól, valamint a Kislexikonban találtunk. A szakmunkástanulónak meghirdetett történelmi vetélkedőhöz röplap-bibliográfiát állítottunk össze Dózsa Györgyről. A középiskolások a különböző tanulmányi versenyekhez keresnek anyagot/ Pl. matematikai, biológiai, fizikai verseny./

A szakmunkástanulókkal és a középiskolásokkal való rendszeres foglalkozás mellett sok időt szentelünk az egyetemista olvasóinknak, tételeikhez, szakdolgozataikhoz anyagot állítunk össze: Pl. "A tömegkommunikáció helye és szerepe a népművelésben" témához Aczél György: Eszménk erejével, Klaskovszka: Tömegkultúra c. művét, a Népművelés c. folyóirat egyes számait stb. ajánlottuk. Munkánk fontos segédeszközei a kölcsönzőben és olvasóteremben elhelyezett falitáblák, melyekre az évfordulókkal kapcsolatos ujságkivágásokat, fakszimilét, könyvborítókat helyezzük el. Az olvasóteremben lévő falitáblán az aktuális eseményekhez kapcsolódó folyóiratcikkeket, vagy a diákok tanulmányaihoz segédeszköznek szánt cikkeket propagáljuk. /Pl. szovjet írókongresszus, megemlékezés Erdei Ferencről, KISZ-kongresszusról, stb./

Könyvkiadásunk ma már eljutott oda, hogy a könyv nemcsak tartalmával, hanem tetszetős külsejével is felhívja magára a figyelmet. Ezért a kölcsönzőterem egyik szembe-tűnő polcán állandó kiállítás van az újonnan megjelent, és az általunk ajánlásra szánt ismeretterjesztő könyvekből. Ezt a polcot az olvasók szeretik, olyan könyveket is elvisznek, amelyeket a "helyükről" nemigen kölcsönöznének, mert az esetleg elkerüli a figyelmüket.

Hasonló célt szolgál az időszerű politikai kérdésekkel foglalkozó művekből összeállított válogatás. Mindkét kiállítási polcot naponta cseréljük, illetve feltöltjük. E polcoknak azért van sikerük, mert az olvasók saját személyüknek szóló kedvezménynek tekintik, hogy ezzel is megkönnyítjük válogatásukat.

Tájékoztató munkánk során igyekszünk a követelményeknek megfelelni, valamint az igények sokféleségét jó felkészüléssel kielégíteni.

NITSCH LÁSZLÓNÉ
22-es könyvtár

JELIZAVETA JAKOVLEVNA DRABKINA

T É L I N A P F O R D U L Ó

Drabkina Téli napfordulóját folyóiratból ismerhette meg először a magyar olvasó. A Kortárs közölte folytatásokban 1970 első hónapjaiban. A részletek megjelenésekor hónapról hónapra bizonyosabb lett: a folyóirat megrendítő hitelességi, szép alkotással köszönti a Lenin-évfordulót.

Dokumentumokésa mű minden szeletét átjáró személyesség: e két látszólag ellentmondó sajátosság ötvöződése – a könyv egyik legfőbb erénye – azonnal érthetővé válik Jelizaveta Drabkina életútjának csupán vázlatos ismeretében is. Szüleit a közös harc és baráti kapcsolat fűzték Leninhez és családjához; ez a kapcsolat a svájci emigráció együtt töltött ideje alatt még szorosabbá, mélyebbé vált. Drabkina egészen fiatalon, 1917 elején kapcsolódott be a forradalmi mozgalomba, hamarosan nehéz, felelős megbízatásokat kapott: Pétervárra irányították, részt vett a Komszomol megalapításában; a forradalom győzelme után Jakov Szverdlov titkára lett, a központi bizottság apparátusában dolgozott, ápolónőként ott volt az 1921-es kronstadti lázadás leverésénél. Gyűlések, kongresszusok munkája során, személyes találkozásokon megismerkedett a fiatal szovjet hatalom vezetőivel s a mindennapok számos közkatonájával is. Alkalma volt Lenin munkáját, irányító, szervező tevékenységét közelről figyelemmel kísérni, találkozott vele családi, baráti környezetben.

Az események felelevenítésében az egykori tevékeny részvétel, Lenin alakjának megrajzolásában a személyes közelség biztosít ritka életszerűséget a könyvnek; innen ered a megfigyelések gazdagsága is. Mégsem valami fölényes mindentudás vezeti az írónőtollát. Az első oldalak vallomása szerint "mély megindultsággal", "szorongással" kezd a hajdani küzdőtársak, a szinte leirhatatlanul nehéz idők felidézéséhez. Ugy érzi, irásával adósságot törleszt, az elkötelezettség parancsát teljesíti: "tanuskodnom kell" – mondta tömören nemrég, a Népszabadság munkatársával folytatott beszélgetésben.

Ez a vallomástevő indulat a Szovjetunió ha nem is legsúlyosabb, legtöbb fegyveres harcot látott, de mindenképp egyik legbonyolultabb időszakának tanújaul szegődött. Az öt nagyobb részből álló könyv fő vonala az 1920–1924 közötti évek eseményeiből tevődik össze, vagyis az új gazdaságpolitikához /NEP/ való átmenet fontosabb állomásait követi. /Drabkina érdeme vállalkozásának ujszerűsége is: hiszen a forradalom és polgárháború, az intervenció elleni harc sokszor megírt küzdelmei helyett kevésbé elemzett, fájó emlékeket is rejtő néhány évet mutat be./ Az írónő az események feltárásával párhuzamosan, belőlük kibontva s a kölcsönhatásokra is figyelve követi nyomon Lenin tevékenységét, elméleti, és gyakorlati munkáját egészen haláláig. Mintegy menekülésként az emlék súlyától, a szigorú időrendet megfordítva az első fejezetben beszél el Lenin utolsó hónapjait; fájdalmas szeretettel, megrendülten, és mégis szinte a körtörténet pontosságával.

Konok ténytisztelettel kutatja az igazán nagy kinnal született NEP minden vonatkozását. Az ország és vezetői rendkívüli erőpróbák előtt álltak - közvetlenül a háboru mérhetetlen megpróbáltatásai után. 1920 végére az ipari termelés a háboru előttinek 18 százalékára csökkent; a termény kötelező beszolgáltatása miatt a falvakban is roppant nehéz volt az élet, s a parasztok nem törekedtek a mezőgazdasági termelés növelésére. Voltak vezető emberek, akik még erélyesebb intézkedésekben, a beszolgáltatás présének még keményebb szoritásában látták a megoldást. Lenin felismerte, hogy a gazdasági életben éles fordulatra van szükség. Ez lehet a kiút. Leegyszerűsítve: a fordulat a megvalósulás során a kötelező beszolgáltatásról a terményadóra való áttérést, az ipar területén pedig a villamosítás és a gyári nagyipar kifejlesztésének megkezdését jelentette.

Az eseményeket tankönyvekből ismerő számára természetes, majdnem magától értetődő, hogy a hadikommunizmust az új gazdaságpolitika váltotta fel. Drabkina, miközben lélektani tényezőkre is ügyelő hűséggel és érzékenységgel rekonstruálja a NEP lenini gondolatának létrejöttét - formálását, széleskörű megértését, majd gyakorlati megvalósulását, meggyőzően bizonyítja, hogy a történelem nem ismeri a sima, zavartalan átmeneteket; különösen nem egy teljesen új gazdasági-társadalmi formáció születésekor. A gondolattól a megvalósulásig terjedő fázisok Lenin egyéniségének új és új vonását, képességeinek más és más oldalait, tevékenységének egyre bővülő területeit világítják meg, fedeztetik fel velünk.

Magunk előtt látjuk a kereső, töprengő, fontolgató, gondosan mérlegelő Lenint. Töprengése nem a határozatlanok tétovasága. Csak az ország helyzetének reális felmérése, a nagyon alapos tájékozódás tette lehetővé, hogy a változás szükségességének felismerése után a helyes irányban keresse és fedezze fel a megoldást. Érzékel és feldolgoz minden jelzést, akár hivatalos jelentés formájában vagy egy ezer kilométerekre lakó parasztember leveleként érkezik, akár kommunisták tapasztalata vagy pártonkívüliek véleménye.

Lenin szenvedélyes vitázó is. Miután számára és néhány munkatársa számára meggyőződéssé emelkedik a megtalált gondolat, a választott út helyessége, a megszállott makacssággal érvel mellette, fáradhatatlan türelemmel győzi meg az embereket. A feladatokra a vezetőket és az egész népet egyaránt meg kell nyerni. A küszöbön álló változásokat sokszor a legjobb harcosokkal sem könnyű megértetni, küzdeni kell a mozgalmakon belüli szüklátókörűséggel is. Lenin ezekben az összecsapásokban ha kell, keményen bírál, szellemesen sőt gunyorosan semmisít meg hibás nézeteket. A cél elérésében azonban egyetlen eszköze az érvelés és az így megszerzett többségi akarat.

Az út a gyakorlatban jelentkező igényektől az elméleti kidolgozáson keresztül a gyakorlatához vezet vissza. Drabkina nem unalmas kommentárokkal, hanem nagyon tudatosan a mű egész szerkezetével igazolja ezt a lenini tételt. Bemutatja, hogyan indul meg a tervek gyakorlati megvalósítása, hogyan válik realitássá az új gazdaságpolitika. Tegyük hozzá: rendkívüli viszonyok között. A külső és belső ellenség támadása megmegujul, a "jégmező hősei" ellenforradalmi lázadást vernek le; az 1921-es aszály

következtében a Volga-vidéken borzalmas éhinség pusztít, Lenin alakjában most a háttartalan aktivitást, a kimeríthetetlen tetterőt, a betegség első jelentkezéseit munkával lebíró akaratot hangsúlyozza az író, intézkedéseinek határozottságát, céltudatosságát emeli ki.

Végiggondolva a könyvben kirajzolódó Lenin-portrét, Drabkina egyik franciaországi élménye jut eszünkbe: látott egy képművelést, mely ugyanannak az embernek husz-harminc, különböző művészek által készített arcképéből állt. Mindegyik kép egyedi, sajátos vonásokkal is rendelkezett. Ugyanigy a különbözőség és azonosság élményét adják a könyv fejezetei során egymás mellé kerülő Lenin arcképek, egyetlen kéz alkotásai. A képek Lenin más-más vonását domborítják ki, más-más összhatást keltenek, de érezzük, hogy mindegyik mögött félreismerhetetlenül ugyanaz az egyéniség áll. Ilyen módon valósítja meg Drabkina maradéktalanul azt a célt, melyet az említett budapesti beszélgetésben a következő szavakkal fogalmazott meg: "Amikor Leninről írok, a teljes igazságot szeretném rögzíteni. Mindent. Azt is, amit már ismerünk róla, s azokat a tényeket is, amelyeket sokáig elhallgattam... Amikor Leninről írtam, magunkról írtam..."

ARADI ANDRÁS
28-as könyvtár

Az újjáalakított 39-es könyvtár

Amit az olvasónaplók mutatnak

A Móra Kiadó 1970. évi olvasónapló pályázatára beérkezett naplók közül 306-ot értékeltünk. Ezeket a gyermekkönyvtárak olvasói töltötték ki Budapest tizennyolc kerületének könyvtáraiban. A pályázaton csak felső tagozatosok vettek részt.

100 fiu és 206 leány pályázatát értékeltük az olvasónapló utolsó lapján lévő kérdések alapján. Ketten nem jelölték meg, hogy hányadikosak, a többiek osztályok szerinti megoszlása a következő: V. osztályos 26 /9 fiu és 17 lány/, VI. osztályos 53 /23 fiu és 30 lány/, VII. osztályos 82 /35 fiu és 47 lány/, VIII. osztályos 143 /32 fiu és 111 lány/. Nyolcadik osztályosok az összes pályázó 46,7 %-a.

Hány éves korban kezdtek el olvasni?

4-5 éves kora óta olvas	12 gyermek	3,9 %
6-7 " " " "	175 "	57,2 %
8-9 " " " "	81 "	26,5 %
10-11 " " " "	20 "	6,5 %
nem válaszolt	18 "	<u>5,9 %</u>
		100,0 %

A pályázó gyermekek zöme tehát /83,7 %/ alsó tagozatos korában kezdett el rendszeresen olvasni, amit igen pozitívan értékelünk.

Melyik volt az első könyv, amit végigolvastak?

A 306 gyermek 105 művet jelölt meg első olvasmányaként. Köztük igen sok a képes és meséskönyv.

Benedek Elek meséit 26, Varga Katalin: Gögös Gunár Gedeon c. könyvét 21, Szepes Mária: Pöttyös Panni-ját 21, Grimm meséket 15, Illyés Gyula: 77 magyar népmeséjét 9, Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön c. könyvét 8, Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk c. művét 7, Verne könyveket 6, Andersen meséket 5 gyermek sorolta első olvasmányai közé. Gergely Márta: Házasságból elégséges, és Iskolatársak c. regényeit 1-1 lány jelölte meg első olvasmányaként. Egyikük így ír első olvasmányélményéről: a "Házasságból elégséges"-ről: "Ez volt az első komolyabb regény, amit titokban és két évig olvastam. Habár nem valami sokat értettem meg belőle."

Melyik a három legkedvesebb, legtöbbször olvasott könyvük?

A felsoroltak között 318 mű szerepelt.

Legtöbbször az alábbiakat jelölték meg kedvenc olvasmányukként:

Gárdonyi Géza: Egri csillagok	61 /26 fiu, 35 lány/
May, Karl: Winnetou	43 /25 fiu, 18 lány/
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	24 /8 fiu, 16 lány/
Kästner, Erich: A két Lotti	16 / 1 fiu, 15 lány/

Fehér Klára: Bezzeg az én időmben	16 /csak lányok/
Brontë, Charlotte: Jane Eyre	15 /csak lányok/
Jókai Mór: A kőszivű ember fia	15 / 1 fiu, 14 lány/
Fekete István: Tüskevár	14 / 6 fiu, 8 lány/
Fekete István: Vuk	14 / 7 fiu, 7 lány/
May, Karl: Az Ezüst-tó kincse	14 / 8 fiu, 6 lány/

Néhány érdekes észrevétel: Fekete István 11 regényét 58, May 5 regényét 68, Jókai 10 művét 35, Kästner 7 könyvét 28, Kertész Erzsébet 8 regényét 27, a Cooper könyveket 21 gyerek sorolta legkedvesebb olvasmányai közé. Három gyermek legkedvesebb könyvei között szerepelt Milne Micimackója is /köztük kettő VIII. osztályos lány/. Dickens műveit csak a lányok kedvelik /9-en/, és egy nyolcadikos lánynak legkedvesebb könyve Arany János összes versei. Előfordult, hogy legkedvesebb olvasmányaik között nem kifejezetten gyermekkönyvek is szerepeltek, amelyek nincsenek meg gyermekkönyvtárainkban. Néhány közülük: Tarzan könyvek, Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés, Forester: Őfelsége kapitánya, L.Frank: Jézus tanítványai, Gaál Mózes: A fekete apostol, Graves: Vitéz Belizár, Győry Dezső: Sorsvirág, Győry Dezső: Viharvirág, O.Henry: A visszaeső bűnös, Koós Károly: Varjunemzetség, Mitchell: Elfújta a szél, Schultz: Kőbe zárt fájdalom, Sükösd Mihály: Fától fáig, Wells: A láthatatlan ember, Roberts: Északnyugati átjáró. Ezek között, néhány klasszikus, értékes mű mellett olyanok is találhatóak, amelyek nem érik el a könyvtári könyvek szintjét, sőt egy gyermek Rachmanova: Gyermekkorom c. irását is a kedves olvasmányai között említi.

A családnak hány könyve van?

Erre a kérdésre 244 gyermek /a naplót kitöltők 79,7 %-a/ válaszolt. Háromnak a családjában 10-nél kevesebb a családi könyvtár, 22 családnak /a válaszadók 9 %-a/ 1000 feletti a könyve. A családok zömének /51,7 %/ 100-400 könyve van.

A gyermeknek hány könyve van?

Öt gyermeknek 10-nél kevesebb, két gyermeknek 400-500, a gyermekek 47,1 %-ának 30-60 könyve van, 30,7 %-nak 100-200 kötetes a könyvtára.

Milyen ujságot, folyóiratot szoktak olvasni?

A 306 gyermek 74 féle folyóiratot nevezett meg. Az első tíz olvasottsági sorrendben:

Pajtás	223	gyermek	olvassa
Ludas Matyi	152	"	"
Népszabadság	115	"	"
Nők Lapja	97	"	"
Füles	78	"	"
Ifjusági Magazin	75	"	"
Esti Hírlap	73	"	"
Tükör	67	"	"
Népszava	67	"	"

Érdekes, hogy a legolvasottabb folyóiratok között mindössze két olyan szerepel, amelyet gyermekkönyvtárainkban részükre vásárolunk, és amelyek a gyermekeknek szólnak. A többi folyóiratot nyilván otthon olvassák /azokat, amelyeket a szülők megvesznek./ Gyermekkönyvtárainkban általában 20 féle folyóirat jár a gyermekek részére. Meg kellene gondolni, hogyan lehetne ezeknek jobb propagandával nagyobb olvasótábort szerezni.

A pályázaton részt vevők közül három gyermek családjában nincs rádió, és huszonkilencben televízió. A családok 90,5 %-ának tehát van televíziója.

Irodalmi és irodalombarát szakkörbe 53 gyermek jár, könyvbarát szakkörbe 18, egyéb irodalmi szakkörbe /előadóművész, iskolai irodalmi szinpad/ 26 gyermek. Negyvenhatan nem válaszoltak. A többi nem tagja semmilyen irodalmi jellegű szakkörnek.

A gyermekkönyvtáraink tájékoztató munkájáról néhány tanulsággal szolgálnak az olvasónaplók. Sok gyermek tartalmilag és formailag is igen színvonalasan kitöltött naplót küldött be a pályázatra. Egy VI. osztályos fiú pl. öt könyvről készített feljegyzése mellett, illusztrálta a neki legjobban tetszett jelenetet is a regényből. Néhányan azonban ki sem töltötték a naplót, mások csunyan, maszatosan "firkáltak". Volt, aki kedvenc könyvének íróját nem tudta helyesen megnevezni.

Az olvasónaplók kitöltésének időszakában lehetősége van a könyvtárosnak arra, hogy a pályázaton részt vevő gyermekekkel írókról, könyvekről elbeszélgessen. Hasznos dolgokat tudhatunk így meg olvasóinkról, amit olvasószolgálati munkánk során figyelembe tudunk venni. Például: kik azok, akik magasabb színvonalu könyvet igényelnek, kiknek kell segíteni abban, hogy koruknak megfelelő, színvonalas olvasmányokat vegyenek kézbe. A kérdések kitöltéséhez, a rejtvények megfejtéséhez a szükséges segédeszközökre is /pl. kézikönyvek, katalógusok, bibliográfiák/ fel kell hívunk olvasóink figyelmét. Így, amikor az olvasónapló kitöltéséhez segítséget nyújtunk, egyben könyvtárhasználatra is neveljük őket.

Erre ismét alkalom nyílik. A Móra Kiadó ez évi pályázatára gyermekkönyvtárainkban a jelentkezések már megtörténtek. Az olvasónaplók kitöltése most folyik. Reméljük, hogy e pályázatra is színvonalas, értékes olvasónaplókat küldhetünk be a kiadónak. Az olvasónaplók beküldésének határideje 1972. április 10.-e.

Kerekes Pálné

TÁJÉKOZTATÓ A GAZDASÁGI FŐOSZTÁLY MUNKÁJÁRÓL, PROBLÉMÁIRÓL, A HÁLÓZAT ANYAGI HELYZETÉRŐL

A kerületi könyvtárvezetőknek és központi osztályvezetőknek tartott 1972. január 26-án tájékoztatót Papp Györgyné, gazdasági igazgató. Az egészében reális, őszinte és kerek beszámolóknak, s az azt követő beszélgetésnek /ez esetben vitának nem lehet nevezni !/ vagyok krónikása. Szükségét érzem annak, hogy a tudósításon belül ne csak beszámoljak, de helyenként kommentáljak is.

1972-es évi költségvetési keretünk 31 millió forint, /1969-ben 27 millió volt./ A könyvtár igazgatósága által összeállított költségvetési terv-igény és a ténylegesen megadott 31 millió között jónéhány millió különbség van - a könyvtár kárára.

Az elmúlt három évben beralapunk volt a legmozgékonyabb /69-ben 11 millió, 72-ben 14,2 millió/, aminek jótékony hatását az elmúlt félévben éreztük utoljára.

E z z e l m á r v é g é r e i s é r t ű n k d i c s e k v é s e i n k - n e k, mert a többi rovatunkon belül alig-alig lehet fejlődésről beszámolni, sőt helyenként viszonylagos romlás következett be. Így elsősorban a karbantartási rovat évek óta változatlan, 2,6 milliója - abszolút értelemben is - kevés, de ha az idei áremelkedéseket és hálózatunk rossz állapotát tekintjük, úgy még szomorúbb évről nézünk elébe, mint az előzőek voltak. Könyvbeszerzési keretünk ugyan emelkedett 700,00 Ft-tal az elmúlt három évben /1972-ben 5,3 millió !/, de ha ez időszak áremelkedéseit tekintjük, úgy itt is csak minimális fejlődést vehetünk számba.

A legsúlyosabb gondjaink mégis az üzemelés területén jelentkeznek. Nem egészen 9 millió jut arra, hogy hálózatunk 112 egysége 1972-ben működhessen. /Ha azt tekintjük, hogy 1969-ben azonos összeggel rendelkezünk csak időközben e terület árának javarésze emelkedett - úgy érthetővé válik a hálózat csaknem minden feszültsége./

A főosztály munkájában az anyagi gondok mellett sok nehézséget, néha megoldhatatlannak látszó problémát jelent az a sok, felügyeleti szerveink által elrendelt adminisztratív megszigorítás /rendeletek, utasítások, stb/, amelyeknek könyvtári értelmezése sokszor lehetetlen - annyi azonban bizonyos, hogy tartalmi tevékenységünk kibontakozását fékezik. Harmadikként jelentkeznek a főosztály munkájában azok a szubjektív tényezők, amelyeket az egész hálózat naponta átél, megszenved. /Kis létszám, személyi változások, hiányzások, stb, stb./

Elhanyagolom a főosztály átszervezési gondjait, a hozzászólásokban jelentkező részproblémákat, mert az előzőek megítélését tartom legfontosabbnak. Ehhez kívánok néhány gondolatot fűzni.

Remélem, Papp elvtársnő nem fog neheztelni, ha saját szavait hívom segítségül. Vá-

laszában a következőket fogalmazta meg:

"Sem anyagi ellátottságunk, sem a kötelezően betartott adminisztratív ügyrend, nincs szinkronban azzal a szellemi és népművelői tevékenységgel, amelyet hálózatunknak és központunknak végezni kell."

Ugy itélem, hogy hétköznapijaink minden ingerült vitája, surlódása és szembenállása erre vezethető vissza, akár könyvtárosi, akár gazdasági vagy adminisztratív tevékenységről van szó. E probléma megoldását pedig csak az emberiség, a megértés és a belátás könnyítheti meg, hogy gondjaink ellenére is aránylag nyugodt légkörben dolgozhassunk. Tudom, hogy költségvetéshez, milliókhoz nem illik a személyes példa - mégis úgy itélem, érzékeltet valamit:

- Gyermekkoromban /közvetlenül a háború után/, ha tavasszal levált a cipőtalpam, rövid időn belül kiderült, hogy sem új cipőre, sem talpalásra nincs pénz. Ekkor pedig nem tudtunk mást tenni, mint házilag, spárgával összevarrtuk a cipőt - ebből kifolyólag apám egy-két év alatt aránylag ügyes "suszter" lett - mi pedig kellő emberi méltósággal viseltük tovább a cipőt, a jobb jövő reményében. Tisztában vagyok vele, hogy ma közel sem ilyen szintűek a problémák, de valami hasonlóról van szó. Emberi méltóságról, megértésről, hitről.

Ezen belül tartom lényegesnek azokat a kvalitásokat, amelyek képessé tehetnek, hogy megérthessük és elviseljük nehézségeinket, s ezen túlmenően /az objektív tények ellenére is !/ helyenként enyhíteni, változtatni tudjunk. /Példám szerint, ha kell: "suszterré" váljunk !/

Ehhez kell az a fajta őszinteség, és a társak, partnerek /könyvtárosok és nem könyvtárosok/ felnőttkénti kezelése, amelyet Papp elvtársnőtől tapasztalhattunk ezen a délelőttön. Fokozottan szükséges, mert megértést, türelmet s ezen túlmenően ötleteket és gondolatokat szül, megoldásokra sarkall.

Ha másban nem is - ebben határkőnek érzem a január 26-i délelőttöt s most az szükséges, hogy e szemlélet átterjedjen a hétköznapiakra is. K é t o l d a l ú a n . Akkor talán megszűnnek a szembenállások, ingerült viták a főosztály és a kerületi könyvtárosok között.

Jóllehet a problémák végleges megoldását a több pénz, megnyugtatóbb költségvetési keret jelenti, de meg kell tanulni a "nincset" is tudomásul venni, meg azt is, hogy tulajdonképpen e "nincs" elég magas szinten jelentkezik, ha a könyvtárügy előző évtizedéhez viszonyítunk.

Talán túl líraiak gondolataim, de úgy érzem legfontosabb kötelességünk, hogy belső energiáinkat ne vitákra, győzködésekre és szembeállításokra fordítsuk, hanem a nehézségek megértésére, áthidalására.

K i k e l l f e j l e s z t e n i m a g u n k b a n a z t a k é p e s s é g e t , h o g y k o l l e g á i n k a t , / b e o s z t o t t a k a t , f ő n ö k ö k e t / , a z e g y ü g y é r t t e v é k e n y k e d ő k e t n e e l l e n l á b a s o k n a k , h a n e m s e g i t ő t á r s a k n a k l á s s u k .

Ez az a kvalitás, amire gondoltam, ami már régen sajátja a népművelő-könyvtáros-

nak és az öt segítőnek is - csak talán az elmúlt években kicsit elfelejtkeztünk róla.

Néha azt kívánom: gyűljünk össze a Rákos-mezején és egyenként tegyük le voksunkat e mellé. /Nem is e mellé, hanem erre !/ Ha objektív nehézségeink megoldására kevésnek is bizonyul, arra elegendő, hogy önmagunk és munkahelyi közérzetünk javuljon. Tán még arra is elegendő, hogy felemelt fejjel és büszkén vallhassuk: annak a nagy hagyományokkal rendelkező "szabóervini" könyvtárhálózatnak vagyunk munkásai, amely mindenkor, minden nehézség ellenére is legfontosabb feladatának népművelési céljait és tevékenységét tekintette, sőt a megtorpanásai ellenére is sikerrel megvalósította.

MARUSZKI JÓZSEF
48-as könyvtár

LESZ - E K Ö L C S Ö N Z Ő - A D A T N Y I L V Á N T A R T Ó G É P Ü N K ?

Világszerte nagy probléma, hogy az ismétlődő, mechanikus munkafolyamatokat gépesítéssel oldják meg. A kerületi könyvtárakban a munkaidő jelentős hányadát a kölcsönzés adminisztrációja, és a bontott statisztika idején a "strigulázás" tölti ki.

1970-ben az Igazgatóság megbízást adott Podonyi Andrásnak, hogy ismertesse adatnyilvántartó gépét és tanulmányozza a Szabó Ervin Könyvtár nyilvántartási rendszerét a 28-as könyvtárban.

Múlt évben az Igazgatóság úgy határozott, hogy a gépet /rövid műszaki leírását lásd a Könyvtáros 1972/1. számában/, valamelyik közép nagyságú, de nagyforgalmú könyvtárban ki kell próbálni.

Az előzetes költségvetés alapján a kölcsönző- és lyukasztógép, a működtetéshez szükséges műanyag kölcsönzőjegyek és a könyvkártyák ára kb. 150 ezer Forint. A Fővárosi Tanács ezt az összeget számunkra nem tudta biztosítani.

1971. december 7-én Biró Vera és Kondor Istvánné elvtársnők baráti beszélgetésén voltak könyvtárunkban. Akkor többek között elmondtuk a gép megvásárlásával kapcsolatos problémánkat is. Ezt követően a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtári Osztálya felkérte a KMK-t, adjon a gépről szakmai véleményt. A KMK megbízásából Sallai István és Sárdy Péter tanulmányozták a gépet. Szakvéleményük alapján hivatalos költségvetési javaslatot kértünk a gyártó cégtől, a Sinus KTSz-től.

Tisztában vagyunk azzal, hogy ma már a számítógépes nyilvántartás a világszintvonal. Ez azonban magas ára miatt számunkra jelenleg elérhetetlen. A kölcsönzőgép csak áthidaló megoldás. A gyorsuló idő követelményei mellett vele kell megoldanunk a mindennap problémáit. A könyvtári adminisztráció nagy részét - ha

csak egy könyvtárban is, a gép átvállalja az embertől. Tapasztalatai elengedhetetlenek a továbblépéshez. S az sem lehet közömbös, ha az 1972-es IFLA Kongresszus résztvevői hálózatunk kölcsönzés és adatnyilvántartási géposztásának legalább az indulását láthatnák.

A gép bevezetése szükséges, gyártása megindult. Ma már "csak" két nyitott kérdés van: mikor és kitől kapjuk meg a megvételéhez szükséges összeget ?

WEISZ SÁNDORNE

14-es KÖNYVTÁR

MIÉRT ALACSONY AZ ISMERETTERJESZTŐ MŰVEK FORGALMA ?

A Kerületi Könyvtárak Osztálya 1970. évi jelentése megállapította, hogy az elmúlt évben a kerületi könyvtárakban az "ismeretterjesztő művek forgalmának növekedése a legjelentősebb."

Ugyanakkor leszögezi azt is, hogy "változatlanul igen nagy lemaradások tapasztalhatók az 1969-es adatokhoz hasonlóan több könyvtárban." A számok tükrében ez azt jelenti, hogy a legmagasabb ismeretterjesztő forgalmat elért könyvtár és a legalacsonyabb kölcsönzési arányú között csaknem 20 % az eltérés. /40.2 %, illetve 21.2 %./

A 14-es könyvtár adatai a két határértéken belül az alacsonyhoz közelebb helyezkednek el 24.8 % ismeretterjesztő forgalommal. Tehát a jelentésben megállapított lemaradás ránk is vonatkozik. Megpróbáltuk okait keresni.

Eljutottunk az olvasók korszerinti összetételének vizsgálatához. Ugy találtuk, ez az a terület, ahol könyvtárunk adatai legnagyobb eltérést mutatnak az átlagarányokhoz képest. Az átlagostól eltérő két adat /a kor és az alacsony ismeretterjesztő százalék/ között megpróbáltunk összefüggést találni. Mégpedig oly módon, hogy egy hónapon keresztül /1971. május/ részletes statisztikával figyeltük, milyen korú olvasóink mit olvasnak.

Az adatok megmutatták feltevésünk helyességét. A két adatsort valóban összefügg egymással. Az idős olvasók feltűnően magas száma és az ismeretterjesztő kötetek alacsony kölcsönzési értéke között szoros az összefüggés.

Előljáróban néhány szót arról, milyen technikai módszerekkel készítettük a statisztikát. Gyakorlatilag megfelel a bontott statisztikának, azzal a különbséggel, hogy a vizsgálandó szempontok körét kibővítettük a korkategóriával. A tartalmi megoszlást külön-külön figyeltük a 14-24, a 25-60 és a 60- év feletti kategóriákban. A következő adatokat kaptuk: 21 kölcsönzési napon, 2500 olvasó 7888 db könyvet kölcsönzött. A 2500 olvasó közül 14-24 év közötti: 642, 24-60 közötti: 773 és 60 év feletti: 1085 volt. A 7888 kötet könyv közül szépirodalom: 5639, ismeretterjesztő: 2249 db. 28.6 %.

Nézzük meg ezeket az adatokat %-os vetületben.

1971 május

Olvasók kora	kor %-ban	kölcsonzött művek		Összesen
		szép.	isnt.	
15-24	25.6	60.2	39.8	100.00
25-60	31.1	72.8	27.2	100.00
60-	43.3	76.5	23.5	100.00
Összes olvasó	100.00	71.4	28.6	100.00

Ha a kölcsönzött ismeretterjesztő műveket 100-nak vesszük, a különböző korú olvasók a politikai, a természettudományi, a műszaki és egyéb irodalmat az alábbi arányban kölcsönözték:

Kor	pol.	term. tud.	műszaki	egyéb %-ban
15-24	38.6	41.4	29.2	28.9
25-60	31.9	22.3	40.0	27.6
60-	29.4	36.2	30.7	43.5

Az adatok ismertetése után nézzünk a számok mögé. A számok azt mutatják, hogy könyvtárunkban viszonylag alacsony a fiatal olvasók száma. De fiatal olvasóink éppúgy olvassák az ismeretterjesztő műveket, mint bárhol. Érdeklődnek a politika, a természettudományok, a fizika, matematika stb. iránt. E tudományok könyvtárunkban fellelhető anyagát, nemcsak iskolai kötelező olvasmányként, hanem érdeklődésből, "magánszorgalomból" is forgatják. Ezt bizonyítja az az adat, hogy fiatal olvasóink olvasmányainak 39.8 %-a az ismeretterjesztő irodalom, s ebből a politikai művek 38.6 %, a természettudományosak 41.4 %.

A legkevesebb szó a 25-60 évesek kategóriájáról esik. Ők képviselik a középréteget az olvasott művek megoszlásában éppúgy, mint korban. Külön vizsgálat tárgya lenne, hogy miért olyan szűk réteget alkot a könyvtárakban a társadalomnak ez a törzskorosztálya.

A harmadik kategória, a 60 év felettek, álltak vizsgálatunk homlokterében. Az 1971-ben bevezetett új statisztikai felosztás lehetővé teszi, hogy még szemléletesebben mutassuk be olvasóink kor szerinti megoszlását. A régi statisztika szerinti 26 év feletti korosztályba az 1971-ben beiratkozott olvasók 59.9 %-a tartozik, ebből 60 év feletti 35.2 %. Ez azt jelenti, hogy olvasóinknak több,

mint egyharmada nyugdíjas korú /nem számítva, hogy nőknél 55 év a nyugdíjas korhatár./ Ez a magas arányszám legnagyobb részét helyi sajátosságból fakad. Az V. kerület, a "belváros" lakói közt sok az öreg, magányos ember, akiknek gyakran a könyvtár az egyetlen szórakozásuk. De koruk legtöbbször meghatározza igényeiket is.

Természetesen nem tekintjük ezeket az adottságokat gátló tényezőkné munkánkban. Nem akarjuk idős olvasóink rovására írva lerázní magunkról azt a felelősséget, hogy növeljük ismeretterjesztő forgalmunkat. Csupán azt szeretttük volna a többi könyvtár és saját magunk számára is megvilágítani, hogy milyen problémákból fakadhatnak ezek a statisztika tükrözte hiányosságok. És ezek ismeretében keressük azokat a módszereket, amelyek segítségével az említett adottságok ellenére is emelni tudjuk az ismeretterjesztő művek forgalmát.

Befejezésül a teljesség igénye nélkül néhány módszer, szempont a továbbiakra. Az adatok ismerete arra ösztönöz, hogy a lehetőségekhez mérten, megfelelő propagandával próbáljunk javítani az arányokon, illetve vonzzunk több fiatalt a könyvtárba. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az idős olvasók gondját el akarjuk háritani. A statisztika azt is megmutatta, amit a gyakorlat alátámaszt, hogy van az ismeretterjesztő irodalomnak olyan területe, amely felkelti az idős olvasók érdeklődését. Az, hogy az egyéb ismeretterjesztő műveknek 43.5 %-át a 60 év felettiiek olvassák azt jelenti, hogy az útleírásokat, életrajzokat, a régi színészvilággal foglalkozó munkákat szívesen forgatják idős olvasóink is. Tehát ezen a téren is van feladatunk.

LUKÁTSNÉ PLENK ANNA
14-es könyvtár

VITA A LÁNYOK OLVASMÁNYAIRÓL POZSONYBAN

A pozsonyi Városi Könyvtár meghívottjaként 1971. november 29-30-án kétnapos konferencián vettem részt. A konferencia feladata az volt, hogy véglegesen lezárjon egy régebbi vitát, és pedig, hogy beszélhetünk-e külön lányirodalomról? Szükség van-e rá?

A témához kapcsolódó előadások egyrészt a lányregények megjelenésének társadalmi körülményeit vizsgálták, másrészt beszámolót hallottunk több olvasószolgálati megfigyelésről, amely a lányok olvasmányait vizsgálta. Szó volt a mai "lányregények" érzelmi problematikájáról is, valamint arról, hogy ma a tudományos-technikai forradalom korszakában milyen nevelési célkitűzések kell, hogy felkészítsék a lányokat az életre.

A kétnapos tanácskozás néhány előadáscíme:

- Az első lányalakok a szlovák irodalomban
- Érzelmi problematika a mai lányregényekben
- Lányok olvasmányai a Szovjetunióban

- A lányok olvasásának vizsgálata egy pozsonyi kerületi könyvtárban
- Olvasmányaik vizsgálata Szlovákiában
- A kilencedikes lányok olvasásának profilja Prágában

Az előadók, hozzászólók véleménye az alábbiakban összegezhető:

Ne beszéljünk lányirodalomról, hanem jó ifjúsági irodalomról, amely egyaránt szól fiúknak és lányoknak.

- Gazdag témájú, színvonalas írásokat kell megjelentetni, hogy a lányok is szívesen olvassák.
- A mai irodalomnak feltétlenül foglalkoznia kell a kor konfliktusaival, mert az ilyen témájú könyvek valamennyi fiatalt érdeklík.
- Az olvasószolgálati vizsgálódásokat fiúk és lányok körében együtt kell végezni.
- Az ismeretterjesztő irodalom forgalmának növelése hathatósabb propagandatevékenységet és jó művek megjelentetését teszi szükségessé.

Fel szólalásomban a Szabó Ervin Könyvtár gyakorlatáról beszéltem. Utaltam a könyvtáros fontos szerepére, akinek az a feladata, hogy megismerje a gyermekek olvasási igényét, szintjét és a pedagógiai munka eredményességét. Ismertettem az olvasószolgálati vizsgálatok módszerét, eredményeit. Hangsúlyoztam, hogy a különböző nemű olvasóink vizsgálatánál nem alkalmazunk eltérő módszereket. Rendszeresen összehasonlítjuk a fiúk és lányok olvasmányait és elemezzük a különbség okait. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a lányok érzelmeiben gazdagabbak. ami a könyvek keresésénél, kiválasztásánál is megmutatkozik. Ez azonban nem befolyásolja döntően olvasási színvonaluk alakulását. A jó klasszikus és modern kiadványokat, valamint a népszerű ismeretterjesztő műveket a fiúk és a lányok egyaránt olvassák. Természetes, hogy egyes témák inkább a fiúkat, mások viszont a lányokat vonzzák. A könyvek elhelyezésénél nem tartjuk helyesnek az úgynevezett lányok polcát. A mi könyvtárainkban ilyen kiemelés nincs. A Pályaválasztási Intézet vizsgálatai bizonyítják, hogy a fiúk és lányok általános intelligenciaszintje azonos, nemek közötti eltérés csak a speciális képességek pl. műszaki érzékben mutatkozik.

A társadalom igénye már ma is és holnap méginkább, szükségessé teszi, lányok és fiúk egyaránt foglalkozzanak a technikai kérdésekkel, hogy pályaválasztásukban csak a biológiai és ne az érdeklődésbeli eltérések érvényesüljenek.

E tényeket figyelembevéve fontos, hogy a könyvtárosi munka a pszichológia, a pedagógia és a szociológia eredményeire egyaránt támaszkodjék. Elengedhetetlen, hogy a könyvtárosok rendszeres vizsgálódással, tapasztalataik elemzésével szolgálják a gyermekek, fiúk és lányok egyenletes, sokoldalú fejlődését.

HARGITAI NÁNDORNÉ

Baranya megyében

Mult év november 17-19-e között, a Művelődésügyi Minisztérium felkérésére, egy Baranya-megyei felülvizsgálaton vettem részt. Célja: a gyermekek és az ifjúság könyvtári ellátásának tanulmányozása volt. A hat fős csoport foglalkozott mind a tanácsi közművelődési, mind az iskolai könyvtárak helyzetével. Mivel ketten az OPK munkatársai voltak, s az iskolai könyvtárakban elsősorban ők tájékoztódtak, a továbbiakban csak a tanácsi közművelődési könyvtárakról írom le tapasztalataimat.

A könyvtárlátogatásokat megelőzően beszélgetésen vettünk részt, ahol a Megyei Tanács VB. Népművelési Csoportjának vezetője és munkatársai röviden tájékoztattak a megye könyvtári ellátottságáról és javaslatot tettek a felülvizsgálandó könyvtárak sorára. Két kocsit bocsátottak csoportunk rendelkezésére, így a három nap alatt összesen mintegy 20-25 féle különböző típusu könyvtárba volt alkalmunk eljutni. Kedvező benyomásokkal távoztunk; úgy éreztük, a megyei tanács jó gazdája a könyvtáraknak.

Miután a csoport tagjai egy-egy könyvtárban önállóan végezték a vizsgálatot, készítették a jelentést, és időhiány miatt egy utolsó megbeszélésre nem került sor, - így csak a saját tapasztalataimat írhatom le. A könyvtárakban szerzett benyomásaim alapján előljáróban talán annyit, hogy az objektív feltételeket illetően a megye könyvtári ellátottsága megfelelő, mindenesetre jobb, mint például Budapesté. Baranya megye a kisközségek hazája, s ez igen nehezíti a helyzetet. Az egyes könyvtártípusokat reprezentálandó négy könyvtárról szeretnék részletesebb képet adni, amely úgy érzem tükrözi a megye ifjúsági és gyermekkönyvtári ellátottságát.

Pécsi Városi Gyermekkönyvtár

Pécs új városrészében, Uránvárosban a közelmúltban felépítették Dél-Dunántul legnagyobb és legkorszerűbb iskoláját. Az igazgató szívélyesen körbevezetett a hatalmas épületben. Elismerő csodálattal néztük az óriási tornaterem technikai berendezéseit, a gyakorlati foglalkozás céljait szolgáló munkatermeket, s ezek felszerelését. Nos, ehhez a szép iskolához minden korszerű igényt kielégítő kelléket megterveztek, csupán a könyvtárról feledkeztek meg. /Egyébként az egész városrésznek nem volt önálló gyermekkönyvtára./ Szükségmegoldásként tehát az új iskola egyik, a politechnikai oktatás céljaira szánt termét jelölték ki gyermekkönyvtárnak. Ez területileg nagyobb, mint a FSZEK gyermekkönyvtárai általában, /120 m²/, amelyhez raktárhelyiség, tágas előtér /ruhatár/ tartozik. A könyvtár anyaga letéti állomány, jelenleg 6000 kötet, de még bőven növelhető. Az olvasók száma egyelőre 800, de az év végére legalább 1000-re emelkedik. A tárgyi feltételek tehát megfelelőek lennének, de a színvonalas olvasószolgálati munkának a személyzeti ellátatlanság miatt a könyvtárosok mégsem tudnak

eleget tenni. A két gyermekkönyvtáros idejének oroszlánrészét még hosszú időre a beiratkozás és a kölcsönzés technikai részének lebonyolítása veszi igénybe. Ezen túl az egyéni vagy csoportos foglalkozásnak nyomát sem találtuk. Katalógus van ugyan, de csak felnőtt könyvtári jelzetekkel, s ez miután a könyveket témánként csoportosítják /a szépirodalmat is/, semmi gyakorlati célt nem szolgál.

Mohácsi Járási és Városi Könyvtár Gyermekkönyvtára

A tökéletesen felszerelt és berendezett többszintes könyvtárat múlt év szeptember 1-én adták át. A gyönyörű könyv- és folyóiratolvasók, a fonotéka, a gazdag kézikönyvtár és a hatalmas állomány láttán bizony irigykedtem.

Ebben a könyvtárkolosszusban az én feladatomban a gyermekkönyvtár vizsgálata volt. Ez a bejárathoz közel fekvő 140 m² alapterületű egyetlen, de térelválasztó elemekkel, polcokkal, oszlopokkal több részre tagolt helyiségben van. Az állomány gazdag. 1971. október 31-én a beiratkozott olvasók száma 1137 fő volt. Látogatók száma októberben 1150 fő. Kölcsönzött könyvek száma októberben 2493 db.

A munkát egyetlen könyvtáros látja el. Iskolai végzettsége érettségi, könyvtári gyakorlata másfél-, gyermekkönyvtári gyakorlata fél év. Könyvtári nyilvántartásából csak az olvasók és kölcsönzött kötetek darabszáma derül ki. Az olvasók megoszlására, a kölcsönzött könyvek minőségére, féleségére vonatkozó adatuk nincs. Katalógus nincs, felállítását most tervezik /egyetlen könyvtárossal/. Könyvtári rendezvény még nem volt, az iskolákkal a kapcsolat nem kielégítő. Az olvasók száma nő, a könyvtárvezető információja alapján a könyvtárosok száma nem: sem szakképzett, sem szakképzetlen jelentkező nincs. Emiatt az optimális adottságokkal rendelkező könyvtárban még hosszú időre a könyvtáros tevékenysége csupán a kölcsönzés bizonyos színvonalu lebonyolítására korlátozódik.

Egerág, Községi Könyvtár

A község lakóinak száma 818 fő. A 6400 kötetet a felnőtt és gyermekirodalom teszi ki. A felnőttek között sok a kezdő olvasó, aki szívesen kölcsönöz ifjúsági irodalmat is, ennek okából a gyermekkönyveket nem is választották külön. Az iskoláskorú gyermekolvasók száma 47, a KISZ-korosztályé 52. Egy negyedév alatt a gyermekkölcsönzők száma 220 fő, a KISZ-korosztályé 212.

"Szabóervines szemmel" kicsinek tűnő számok.

Nézzük a tárgyi adottságokat: a könyvtár kölcsönzőhelyisége kb. 30 m². A kölcsönzőhöz klubszoba tartozik, /kb 50 m²/, amely ugyan olvasóterem, házasságkötőterem és községi kulturotthon is egyben, de a szekrényekben elhelyezett kézikönyvek száma jelentős, az asztalok és székek száma mintegy 50 személy részére elég. /Az 5-ös Szabó Ervin Könyvtárban 5 ember tud - nagyon szűkösen - leülni, ha ujságot akar olvasni./ Magnó, lemezjátékos, tv, rádió van.

Valaki azt mondta a pécsi könyvtárosok közül, hogy a megyei könyvtárban katasztrófális a helyzet. Ezt alátámasztandó néhány számadatot közlök. A kölcsönző alapterülete 93 m². Ebből az olvasói tér legfeljebb néhány m², a többi ugyanis polccal sűrűn telelakott raktár. A kölcsönzői tér egy részét egy válogatóasztal foglalja el. A könyvtár ugyanis jelenleg Magyarország egyetlen zártpolcos megyei könyvtára.

Az előbb említett asztal, valamint válogatópolc hivatott arra, hogy az olvasók egy részétől "mentesítse a könyvtárosokat". Az itt elhelyezett könyvek tulnyomó része sci-fi és az egyre nagyobb számban megjelenő kalandos könyvnek nevezett ponyvairadalom. E kiemelés hátrányai sokkal jelentősebbek, semhogy felmentene alóluk az a tény, hogy néhány olvasó konkrét kérésétől mentesíti a túlterhelt könyvtárosokat. Az olvasók száma 4733. Ebből 15-24 éves: 2700.

Annak ellenére, hogy 1967-ben Pécsen ifjúsági könyvtár alakult, a fenti 2700 fiatal a megyei könyvtár rendszeres olvasója maradt. S a pusztán kölcsönzésen kívül a könyvtár ezt nem tudja figyelembe venni. S mindezt a "katasztrófális helyviszonyok" miatt. S itt ismét jelentkezik az összehasonlítás igénye: a FSZEK könyvtárainak szintje a 80 %-ában katasztrófálisak a helyviszonyok.

RICHLICH ILONA

Veszprém

M E G Y E I K Ö N Y V T Á R

1971. november 30. hajnala. - Az otthoni álmoságot a Déli-pályaudvari nyüzsgés és benne a három "Szabóervines" találkozása ébresztgette. Az indító sipszót mindhárman hallottuk - most már bizonyos - a létszám teljes! Tapogatódzva a fehér ködpárában, kigördül velünk a vonat. A cél: Veszprém! Ismerkedésünket oldjuk frissítő teával és csak azt vesszük észre, hogy "nyakig vagyunk a témában", - terítéken a klubmunka. Hangulatában ott van a sokat tapasztalt, csendes derű találkozása a friss, kedves komolyságu hittel, érdeklődéssel. Okos fordulattal már leltároznak, mit viszünk "ajándékba". Előkerülnek a bibliográfiák, monográfiák és tallóznak bennük. Mire a 35.000 lakosu városba érünk, félmondatokból értjük egymást. Tudjuk, hogy Veszprém ismerője, Virág Balázné idegenvezetőnk lesz, rábizhatjuk magunkat, hogy Klein Jutka egyénisége egy csapásra megnyeri majd veszprémi kollegáinkat.

Igy történik. Virág Balázné előzetes ismerkedésének köszönjük: az Eötvös Károly megyei könyvtárba nem idegenként lépünk be. És mégis, a közelség varázsa csodálatos. A régi külső falak nem sejtetik, hogy egy modern, imponálóan berendezett kiállítóteremben és színházi előcsarnokban találjuk magunkat. Az emeleten berendezett könyvtárlátvány sem kevésbé meglepő, korszerű, tágas, áttekinthető elrendezésével, olvasóter-

mével, zene- és folyóirat részlegével. Mindez hatásos fény- és zöldövezetben. A növények párája szanatóriumi közérzetet ébreszt a mi "hazai viszonyainknak" összehasonlításában.

Veszprém mindig híres volt pezsgő szellemi életéről, és ahogy elnézzük az 1968-ban létesült könyvtárat, úgy erősödik bennünk a benyomás és meggyőződés- ez a könyvtár valóban hivatott az iskolaváros fiataljainak a szellemi táplálék sokféleségét igen kulturált körülmények között, korszerű szinten nyújtani. Milyen szükséglet hívta életre a könyvtárat? Azt hiszem, az új város születése és benne központi helyen a vegyipari egyetem ezres létszámú hallgatója, a középiskolák egész sora - Kállay, Lovassy, közgazdasági, vegyipari technikum - tanulóinak igénye.

A rendszeresen olvasók 90 %-át a tanulóifjúság köre alkotja. Néhány adat csak: az 1971. évben 29.738 kölcsönző 75.251 könyvet olvasott a kb. 70.000 kötetnyi állományból. A diákok állandó látogatói az 500 folyóirattal rendelkező részlegnek és 700 kötetnyi kézikönyvtárral ellátott olvasóteremnek. Tájékoztató, olvasószolgálati munkát hat hivatásos könyvtáros lát el, reggel 8-tól este 8-ig. A kölcsönzés adminisztratív részét két technikus végzi. A feldolgozó munka területein a szerzeményezést, a leltár, katalógus és hanglezem gondozását négy főfoglalkozásu, plusz egy fő biztosítja. Módszertani csoportban hárman dolgoznak, Halász Béla vezetésével. Könyvkötészetben öt dolgozót foglalkoztatnak. Lényegében a könyvtár működtetését megyei szinten negyven dolgozó biztosítja. Az 1971. évben beiratkozott felnőtt olvasók száma: 4958, a gyermekkönyvtárban: 1.600. Vezetője: Varga Béla, illetve dr. Kiss Györgyné.

E bemutatkozó tájékoztató, ismerkedés adataival csak pontosabbá szeretnénk tenni azt a képet, amely objektivitásával a nyugodt, kiegyensúlyozott munka feltételeit láttatja, érzékelteti. És még itt is van, amikor "összejön minden", emberi, családi, tanulási problémák. Ebből következnek az olyan nehéz helyzetek, mint például ottlétünkör kedves kollegánk helyettesítése, akinek reggel 8-tól este 22.30-ig tartott a szolgálata. Ugyan- is ez az a nap, amikor "megyei keretek között" a klubmunka összehasonlítására kapunk lehetőséget. December 1-e van. A Felolvasó Szinpad 1971. évi hatodik előadását tartja a veszprémi színház művészei és a rendező, Siklósi Olga közreműködésével. A színház előcsarnoka lassan megtelik vagy kétszáz fiatalal. Élénkségük csak egy pillanatra engedi meg, hogy a hazai könyvtárban érezzem magam, didergek, a helyiség teljesen kihűlt. A színházi hangulatu zsongás elcsendesedik, és Siklósi Olga a két író bemutatásával megnyitja az estét. Svajda Mihályt, mint régi ismerőst üdvözli, új darabjával: "Ne játssz a piatnikkal", és Baráth Endrét: "Miniatürök" című abszurd drámájával mutatja be a fiataloknak. Gördülékeny előadásmódját nagy figyelem és érdeklődés kíséri. Az írók közelsége, a színészek játéka, a műelemzés együttes hatása, ujszerűségében értékes, izgalmas, szórakoztató estét jelentett mindenki számára. A közvetlen hatás lemérése az írók számára, a színészek és a közönség reagálása az időszerű mondanivalóra, mind-mind az átélte és átérző játék bizonyítékaként van jelen.

A könyvtár szerepe és jelentősége a kisváros nyújtotta lehetőségek felmérésében, újszerű kezdeményezésében, fiatal olvasók számára nyújtott hagyományos könyvtári szolgáltatáson túl, rendszeres művészi programadás megfogalmazásában és kivitelezésében tükröződik. A diákok letisztult véleménye, gondolataik kicserélése az osztályfőnöki órákon kap helyet, egy későbbi időben.

A tapasztalatcsere hagyományos összegezésére most nem kerül sor, csak képet akartunk adni a kétnapos utunk benyomásairól, élményeiről, hogy jó utat kívánhassunk mindazoknak a klubvezetőknek, akik hasonlóan ismerkedni vágnak, több tudásuk érdekében a népművelő munka és önismeretük javára.

HALMAI ISTVÁNNÉ

KÖNYVTÁRIGAZGATÓK MUNKAÉRTEKEZLETE A KMK-BAN

A KMK 1972. február 8-án tartotta meg szokásos könyvtárigazgatói értekezletét.

Első napirendi pontként Papp István igazgató válaszolt a KMK munkatervével és jelenésével kapcsolatos kérdésekre.

A terv a hazai könyvtártudományi munkák koordinálását, a gyakorlati könyvtári munkában felmerülő problémák feltárását, s a megoldásukhoz szükséges alapkutatások elvégzését tűzte célul. A feladatok nagy része több éves, kapcsolódik a megelőző, vagy a következő évek munkáihoz.

A hozzászólásokban a szolnoki megyei könyvtár módszertani osztályvezetője javasolta, tegyék lehetővé, hogy a vidéki középkönyvtárak is részt vehessenek a KMK szervezte kutatásokban.

Papp István elvtárs válaszában kifejtette: a kisebb könyvtárak bevonása a könyvtári kutatómunkába állandóan fejlődő tendencia. Az érdeklődő könyvtárak forduljanak a kutatókat szervező Gerő elvtársnőhöz.

A KMK állományfejlesztés-elméleti tervével kapcsolatban Papp István elvtárs kifejtette, hogy tervek szerint kalkulációkat dolgoznak ki a különböző könyvtár típusok állománygyarapítása, az egyes állományblokkok létesítése és fenntartása /pl. lemeztár/ költségvetési munkáinak megkönnyítésére.

Felmerült még a könyvtárosok továbbképzése /pl. fonotékatanfolyam, az olvasószolgálati szakosító tanfolyam terve, s a vezetőképzés/.

Könyvtárunkat érintő hír, hogy a KMK tervel szerint az eseménynaptár szerkesztését át kívánják adni a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak. E témához kapcsolódóan egyik hozzászóló megkérdezte, hogy a FSZEK által szerkesztett képes katalógus választólapok átdolgozása nem szerepel-e a KMK tervekben?

Papp István válasza szerint a választólap-sorozat készítése a Könyvtárellátó feladata. /Mi azonban elgondolkozhatnánk, nem lenne-e érdemes kibővíteni, használhatóbbá tenni, miután - értesültünk - nemcsak a mi hálózatunk igényli./

Az értekezlet második napirendi pontja, Overington: A szakrészleges általános nyilvános könyvtár c. munkájának szakmai vitája volt.

Overington szerint a szakrészleges létesítését a könyvállomány nagysága és a szakmai tájékoztatási igény fokozódása indokolja. Ezekben a részlegekben a szaktudomány könyvanyaga, periodikái, s az esetleges fono-, és videotechnikai dokumentumok egy helyen találhatóak.

Ugyanebben a térben helyezkednek el az illető szaktudomány segédkönyvei is. Ezekben a részlegekben szakreferensek segítik az olvasók tájékozódását, akik nem az illető tudományág, hanem a tudományág irodalmának ismerői.

A szakrészlegeken kívül Overington mintegy 5000 kötetes általános részleg létesítését javasolja a "valamit olvasni akarók" számára. Itt, olvasmányos szak- és szépirodalom nyerne elhelyezést, különösebb rendszer nélkül.

Sem a szak, sem az általános részleg referensei nem végeznek adminisztratív könyvtári munkát - "nem gazdaságos".

A hozzászólók valamennyien egyetértettek abban, hogy a szakrészleges csoportosítás jó, olvasószolgálati szempontból indokolt. Hubai László, a miskolci megyei könyvtárból említette, hogy a szakrészlegek létrehozására a könyvtárak eddig is törekedtek. Hasonlóképp nyilatkozott Arató elvtárs /Debrecen/, aki elmondta, hogy hasonló rendszer szerint rendezik Debrecen városi könyvtárhálózatát.

Az általános részleggel kapcsolatban ellentmondó vélemények hangzottak el. Sokan, kevésnek tartották az 5000 kötetes példányszámot, mások a hagyományos könyvtári rend felbontását nem tartották jónak. Felmerült a kérdés: helyes-e, ha különválasztjuk az olvasók tájékoztatlan, vagy határozott igénnyel nem rendelkező csoportját, nem zárjuk-e le fejlődésük útját?

A KMK felszólaló munkatársai az általános részleg fontossága mellett szálltak sikra. Gerő Zsoltné kifejtette, hogy az olvasó nem tud tájékozódni a könyvtárban, "nyomasztja" a nagy könyvanyag, s olvasószolgálataink nem tudnak segíteni az eligazodásban, a könyvkiválasztásban.

Több hozzászóló érintette a tanulmány kapcsán felmerülő személyzeti kérdéseket is. A tájékoztató könyvtárosok felmentése az adminisztratív teendők alól, a tájékoztató munka s a tájékoztató könyvtárosok megbecsülése voltak az érintett kérdések.

Szőke Tiborné, a FSZEK igazgatóhelyettese az igények és a lehetőségek szempontjából foglalkozott a tanulmánnyal. Az anyag - mondotta - gondolatébresztő, de megfelelő adaptációval lehet csak alkalmazni. Figyelembe kell venni a könyvtár feltételeit: állomány, alapterület, személyzet. Az Overington-féle könyvtár szervezéséhez mintegy 100 ezer kötetes könyvállomány és optimális feltételek szükségesek. A szakrészlegek létesítése, s az általános rész és szakrészlegek aránya mindenkor a gyakorlati társadalmi szükségletek függvénye.

A továbbiakban előadás hangzott el a "Betegek könyvtári ellátásával" kapcsolatban. Bereczky Lászlóné - az ügy lelkes szószólója elmondta, hogy a KMK sorozatos kezdeményezései ellenére e kérdés máig sem megoldott. Még az új kórházakban sem létesítenek a betegek részére könyvtárakat. Hasonlóképp megoldatlan a szociális otthonok könyvellátása is.

Befejezésül Farkas Lászlóné beszélt a nemzetközi könyvvév és az IFLA kongresszusának előkészületeiről.

Hasznos gondolatokkal távoztunk az értekezletről, melyeket jelen és jövő munkánkban gyümölcsöztethetünk.

T. O.

NE IGY!

Gyerekek könyvtári vetélkedőjét láttam a Televízió 1972. január 22-i, szombat délutáni előadásában. Vetélkedő is volt (kedvelem a műfajt), könyvtárpropaganda is (a lexikonhasználatot akarták népszerűsíteni), örülni mégsem tudtam maradéktalanul. Az adást a Liszt Ferenc téri 1-es gyermekkönyvtárból közvetítették, de résztvevői nem a könyvtár olvasói, játékvezetője nem gyerekkönyvtáros voltak. Csak kölcsön adtuk a terepet.

Ez már abból is kiderülhetett, hogy milyen idegenül mozogtak a polcok mentén és a kézikönyvek között, pedig értelmes gyerekek voltak, akik általában láttak lexikont, de valószínűleg nem nálunk.

A vetélkedőt nem hatotta át a gyerekek szokásos, vidám versenyláza. Szerepeltek, jól-rosszul, akárcsak a játékvezető, a tehetséges fiatal színész, Fodor Tamás. Nagy lámpalázzal mondta fel könyvtárosi szerepét, (óriásiakat bakizva) elég bizonytalanul téb-lábolva a polcok között, eltévedve a szakok rejtelseiben.

Miért volt szükség erre a produkcióra? Vetélkedőket gyerekkönyvtárosaink, saját könyvtáraikban sűrűn bonyolítanak le, kidolgozott jó módszereik, kiváló vetélkedő-vezető egyéniségeik is vannak. És kiváló, értelmes gyerekeik, akik naponta megteszik az utat, a polcok, a szak- és szépirodalom, a kézikönyvtár felé, érdekesekek a bemutatásra. A Televízió megtisztelhetette volna könyvtárunkat azzal (ahogy ez már jól bevált a 48-as könyvtár sci-fi klub bemutatásánál, vagy az Iskolatelevízió adásában), hogy közöttük, elevenben forgat le egy ilyen fontos kulturpolitikai sorozatot.

- Gy -

S Z A B Á L Y T A L A N I N T E R J U

XX

BIKÁCSI LÁSZLÓNÉVAL

Az elmúlt év végén, vidám, és a bucsuzás miatt mégis szomorkás hangulatu ünnepségen bucsuztatták el kollégái és régi munkatársai Bikácsi Lászlónét, a kerületi könyvtárak osztálya gyermekkönyvtáros csoportjának vezetőjét. Sok és eredményes munkát végzett, egy nehéz és bonyolult időszakban, amikor az önálló gyermekkönyvtárak megkezdték a jövő művelt embere szempontjából nagy jelentőségű munkájukat. Erdemei elismeréseként a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki.

Eredménydus, érdekes munkásságának tanulságai mindnyájunkat érdekelnek, ezért fordult hozzá a KH /illetve én/, a körülmények folytán rendhagyó formában, levélben téve fel a kérdéseket, ilyen formán:

Mikor, hol kezdted a pályát? Mindig gyermekkönyvtáros akartál-e lenni? Mi volt a legnagyobb szakmai örömed, élményed, vagy ha úgy tetszik, sikered? Elégedett vagy-e életpályáddal? Mit tanácsolsz azoknak, akik a nyomodba lépnek? S egy személyes - családi jellegű - kérdést is engedj meg. Saját gyermekeid olvasóvá nevelésére jutott-e időd és sikerült-e?

A válasz is rendhagyó formában, hozzám intézett levélként érkezett meg. Meghagytam eredeti formájában, nem keltve a riport látszatát, mert kár lett volna megbontani egységét.

Levél a riporterhez:

Kedves Éva! Engedd meg, hogy kérdéseidre sorrend nélkül, kötetlenül válaszoljak.

Középiskolás korom óta mindig az irodalom, sőt az írói pálya vonzott a legjobban. Ön-képzőkori sikerek, országos verseny, néhány megjelent elbeszélés, és a felszabadulás után az Uj Szó irodalmi pályázatán nyert díj, majd a Népszavában és más lapokban közölt írásaim jelentettek számomra sok örömet. Néhány évig irodalmi rovatvezető is lehettem a Magyar Rendőr című lap szerkesztőségében.

Azt hiszem, ha igazán írói alkat lettem volna, nem torpanok meg az 50-es évek politikailag nehéz időszakában sem. De pályám másfelé kanyarodott.

Az irodalommal úgy maradtam kapcsolatban, hogy könyvtáros lettem: közvetítettem az írók alkotásait az olvasóknak. Erre a pályára tehát igazából a könyvek szeretete vitt.

Könyvtárosi munkámat 1951-ben a Népköztársaság utján lévő 10-es könyvtárban kezdtem, és igen hamar, három hónap múlva már vezető lettem. Először Sashalmon, majd az ujonnan megnyíló Böszörményi uti 38-as könyvtárban. Mind a kettő vegyes könyvtár volt. Mint vezető egyforma gondot fordítottam mind a gyermek-, mind a felnőtt részlegre.

1953-ban hívtak be a Módszertani Osztályra instruktornak. A főváros több kerületi könyvtára tartozott hozzám. Csakhamar tapasztaltam, hogy a gyermekekkel való foglalkozás a könyvtárügynek meglehetősen elhanyagolt területe. Tanítóképzőt /később pedagógiai főiskolát/ végeztem, öt évig polgári iskolában tanítottam, s ez a többéves találkozás a gyermekekkel, később a saját gyermekeim fejlődése, másrészt a könyvtári gyakorlat is meggyőzőtt a 6-14 éves korosztály nevelésének fontosságáról.

Ebben az időszakban még minden szakterülettel foglalkoztak az instruktorok. Első osztályvezetőm, dr. Geréb Lászlóné ösztönzésére azonban intenzívebben kezdtem tanulmányozni a gyermek-könyvtárügyet. További munkámban erősen támogatott Dr. Szelestey Gyuláné, későbbi osztályvezetőm is. Szakmai cikkeimben feltártam a gyermekek könyvtári helyzetét, és sorra vettem a fontosabb módszertani kérdéseket. Hosszúra nyúlva, ha itt részletesen elmondanám a módszertani munka fejlődését és az igényesebb gyermekkönyvtári olvasószolgálat szélesebb körben való elterjedését. Mindezt megírtam az 1968 végén megjelent, GYERMEKKÖNYVTÁRAK A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR TÖRTÉNETÉBEN c. kötetemben.

Nem hallgathatom azonban el, hogy a gyermekkönyvtárügy fejlesztése terén a lényegesebb kérdésekben, pl. az önálló gyermekkönyvtárak létrehozása ügyében a legnagyobb segítséget az intézet igazgatója, Révész Ferenc elvtárs adta, aki mindig különösen fontosnak tartotta a fiatal olvasók nevelését.

Szakmai örömeimről, élményeimről kérdezel. Külön ilyen határozott kérdést még soha nem tettem föl magamnak. Most azonban ezen elgondolkozva, két dolgot tartok könyvtárossi pályámon jelentősnek. Az egyik: az 1958-ban a Szovjetunióban szerzett tapasztalataim. Ott láttam egy 70 ezer kötetes gyermekkönyvtárat, óriási olvasóteremmel és gazdagon felszerelt kézikönyvtárral. Mindez megerősített abban az elgondolásomban, hogy a 6-14 éves korosztály olvasók nevelése önálló funkciójú és a felnőttekével egyenlő rangú könyvtárakban lehet igazán hatékony.

A másik nagy élményem Szabó Ervin munkásságával való intenzívebb ismerkedésem volt. Az ő tanítása, különösen amit a gyermekkönyvtárakról mondott, vált számomra elméleti és gyakorlati munkámban kötelezővé.

Hogy mik voltak szakmai örömeim? Elsősorban az, hogy munkatársaim, a kerületi gyermekkönyvtárak vezetői, bármilyen nehéz feladatról volt is szó, mindig a legnagyobb készséggel végezték el azokat. Ha értem el eredményt, akkor azt nagyrészt a velük való együttműködésnek köszönhetem. Ezért is vált a bucsuzás éppen tőlük oly nehézvé. Meg kell mondanom, hogy nagyon jól estek annak a régi gyermekkönyvtárosnak a szavai, melyeket utolsó szakmai megbeszélésünk alkalmával bucsuképpen hozzám intézett. Ezt a beszédet, amelyet magnószalagra is fölvettem, legszebb emlékeim között őrzöm.

Két személyes jellegű kérdéssre a következőkkel válaszolok:

Hogy elégedett vagyok-e életpályámmal? Engem általában az elégedetlenség jellemezett. Most pl. azért vagyok elégedetlen, mert az én pályafutásom alatt nem került sor egy olyan Gyermekkönyvek Háza megvalósítására, mint amilyent Moszkvában és Szófiában láttam. Remélem azonban, hogy az utánam következőknek ez sikerülni fog. A Gyermekkönyvek Házát úgy képzelem el, hogy stúdiója lesz a gyermekkönyvtárakban dolgozóknak és gyűjteményével - a legrégebbi gyermekkönyvektől napjainkig - ösztönzője a gyermekirodalom tudományos feldolgozásának.

S végül a legszemélyesebb kérdés saját gyermekeimre vonatkozik. Fiam és lányom kisiskolás volt, mikor könyvtáros lettem. Az értelmiségi pályán első generációnak számítottunk. Családunkban a könyv tisztelete, tudást, műveltséget nyújtó jelentősége természetes volt. Anyagiakról kevés szó esett nálunk, írókról, könyvekről annál több. Így tehát nem kellett a gyerekeket az irodalom, a könyvek szeretetére külön biztatni. A légkör, amelyben felnőttek, a könyvek megbecsülésére és a tudás megszerzésére serkentették állandóan őket. Ugy érzem, ez a legtöbb, amit gyermekeinknek adhattunk.

Jól tudom, hogy ilyen ösztönző légkör még sok családban nincs meg. Eppen ezért tartom rendkívül fontosnak a gyermekkönyvtárak létesítését. A hátrányos helyzetben lévő gyermekek itt sajátíthatják el a tudás megszerzésének módját.

Befejezésül Révész elvtárs szavait idézem, aki bucsuzásul a gyermekkönyvtárosok fáradozását így jellemezte: "BÁTRAN MEREM MONDANI, EZ A MUNKA ORSZÁGÉPÍTÉS."

Bikácsi Lászlóné

Megköszönöm a szép és őszinte vallomást a rendkívüli pálya gondjairól és örömeiről. Mindnyájunk nevében kívánok Jolinak mielőbbi gyógyulást, hogy a nyugdíjas élet szép örömeit, közte a számunkra oly sokat jelentő olvasást és író-kritikus fia és festő lánya sikerét, maradéktalanul élvezhesse.

DÓZSA GYÖRGY

500 ÉVE

BIBLIOGRÁFIA

Dózsa György születése 500. évfordulójának megünneplésére készül a magyar társadalom. Dózsa György a magyar történelem kimagasló alakja. Szelleme, emléke évszázadokon át a szabadságvágy, a forradalmi eszmék szimbóluma volt. Alacsony származású székely, aki már egész fiatalon harcol a kizsákmányolás, az erdélyi patriciusok ellen. Később, mint végvári vitéz küzd a török ellen; hősiességéért kap nemesi címet. A cím azonban nem változtatta meg véleményét a feudális urakról. Amikor az 1514-ben hirdetett kereszties had élére állítják, az összesereglett parasztokat - látván a feudális urak közönyét - nem a török, hanem a kizsákmányoló földesurak ellen vezeti harcba.

A magyar parasztfelkelés, a többi európai parasztháborúhoz hasonlóan vereséget szenvedett. Dózsa György alakja azonban, mint intő példa állt évszázadokon át az urak előtt.

Az évforduló tiszteletére, méltó megünneplésének elősegítésére állította össze a Bibliográfiai Osztály a "Dózsa György 500 éve" c. bibliográfiát, Gáliczky Éva szerkesztésében. Feltárja a felnőtt és gyermekkönyvtárak Dózsaival foglalkozó irodalmi anyagát: bibliográfiákat, monográfiákat, összefoglaló műveket, dokumentumokat, valamint szépirodalmi alkotásokat. Külön fejezet tartalmazza az ifjúsági irodalmat, a gyermekkönyvtárak anyagát. E felsorolás után a Dózsa Györggyel foglalkozó képzőművészeti, zenei és filmművészeti alkotásokról kapunk tájékoztatást.

A részletes, szinte elemző feltárás nagy segítséget nyújt az évfordulóval kapcsolatos olvasószolgálati munkában.

Külön érdeme, hogy az egyes fejezetek végén már az 1972-73-ban megjelenő művek címeit is jelzi.

A bibliográfia függeléke azokat a műveket is felsorolja, melyek elsőként foglalkoztak a nagy parasztszegr alakjával. Ezeket inkább csak tájékoztatásul közli.

A szerkesztő igényességét dicséri Ady Endre, Illyés Gyula és Juhász Ferenc Dózsaival foglalkozó verseinek mottóul választása.

A Dózsa-bibliográfia külső megjelenését emelik a gondosan válogatott illusztrációk és Derkovits közismert fametszet-sorozatából "Dózsa a várfalon" címlapként választása. A bibliográfiát névmutató egészíti ki.

Az összeállítás a Bibliográfiai Osztály méltó hozzájárulása a Dózsa-évforduló megünnepléséhez.

Rostás Jenőné

AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIA AZ 1971-72-ES

OLVASÓMOZGALOM

KÖNYVEIHEZ

A múlt év októberében indított "Kell a jó könyv" pályázat joggal népszerű, hiszen a résztvevők kitűnő művek sorából, az orosz klasszikusokból, s a modern szovjet irodalom legjobbjaiból válogathatnak.

A közelmúltban megjelent bibliográfia - melyet Ecsedy Andorné és Gáliczky Éva szerkesztett - elsősorban a könyvek kiválasztását és a pályázati részvételt kívánja megkönnyíteni. Célja a figyelemfelkeltés, rendszerezés és eligazítás, de nem a kérdések megválaszolása.

Az arányosan felépített kiadvány az írói életrajzok és könyvismertetések mellett, a szerzőkről és műveikről megjelent kritikák jegyzékét is közli.

Az életrajzok és annotációk tömörek, szépen, világosan fogalmazott írások: mindenkor a lényegét adják.

Különösen jó a Férjhez mennek az angyalok c. versantológia ismertetése. A szerkesztők olyan költőket emeltek ki, akiknek Magyarországon önálló kötetük még nem jelent meg, de mindenképpen megérdemlik a figyelmet. Gondolok itt Matvejevnára, Kvilividzére, s a kiváló G. Ajgira.

Ugyanez a koncepció érvényesül a Galambvadászat c. antológiánál is.

Kiemelném még Meras: Döntetlen egy pillanatig, Sluckis: Szomjuság, Csehov: Dráma a vadászaton c. művek ismertetését, viszont kevésnek, száraznak éreztem Bulgakov: A Mester és Margarita c. regényének értékelését. Ez a kitűnő, de bonyolult és sokféleképpen értelmezhető regény, valamivel bővebb elemzést is megérdemelt volna.

A tanulmányok és kritikák jegyzéke pontos és alapos; ez vonatkozik a pályázaton szereplő írók más műveinek felsorolására is. Sajnálatos, hogy az egészében jól sikerült bibliográfia színvonalát lerontja a nehezen olvasható és sok esetben bosszantóan hibás sokszorosítás.

Bicskei Mária

**400 éve
született
JOHANNES KEPLER
csillagász,
»az ég törvényhozója«
1571 - 1630**

B I B L I O G R Á F I A

Johannes Kepler német csillagász és matematikus születésének 400. évfordulójára jelent meg - Csomor Tibor összeállításában - a bibliográfia.

Keplert, a bolygók mozgástörvényeinek felfedezőjeként ismeri a tudományos világ. Elsőként ismerte fel, hogy a bolygók elliptikus pályán keringenek a Nap körül. Lefektette a modern csillagászat alapjait. Nagy század tudósa volt. Kortársa volt Galileinek és szoros barátság fűzte Tycho Brahehoz, a kiváló megfigyelő csillagászhoz. Ahogy Brahe halála után Kepler rendelkezésére álltak az ő Mars bolygóra vonatkozó megfigyelései, úgy épült a Kepler megállapította törvényekre Newton munkássága. Olyan igazságokat fedezett fel, melyeket csak az utókor igazolt, érzéseiben pedig harmóniát keresett a világmindenségben.

Három törvénye évszázadokon át alapját képezte a tudományos kutatásoknak. Századának nemcsak kiemelkedő tudósa, hanem nagy humanista gondolkozója is volt. Nem véletlen, hogy alakjával nemcsak a csillagászat és általában a természettudományok foglalkoznak, hanem a szépirodalom is. /Madách: Az ember tragédiája; Zubek: Doktor Jesenius./

Életét, munkásságát és korszakalkotó felfedezéseit korának teljes ismeretében érthetjük meg méginkább.

Az öt részre tagolt bibliográfia mindezeket a szempontokat messzemenően figyelembe veszi.

Az eseménynaptári rész Kepler korának, életének és munkásságának ugyszólván minden jelentős adatára kiterjed. A gyors tájékoztatást kiválóan szolgálja.

"Az ég törvényhozója" c. rész az életével, munkásságával, törvényeivel foglalkozó műveket sorolja fel, ezek annotációi nagy segítséget nyújtanak tájékoztató munkánkban. A lelőhelyek lapszerinti megjelölése a keresést rövidíti meg.

Az elmélyültebb kutatást szolgálja "A kor tudományos forradalmáról" készült rész, ahol olyan művekre hívja fel a figyelmünket, melyek más szempontból is érdekesek az olvasószolgálatban. /Chaunu: A klasszikus Európa./

"Kepler alakja a szépirodalomban" az ismeretterjesztés könnyebb formájával a nem tudományos igényű olvasóknak nyújt segítséget.

Ezek a művek felvillantják élete nagy állomásait, de a kor visszahuzó erőt, az inkvizíció árnyait is.

A befejező rész a "Folyóiratok tanulmányai, cikkei." Századunk neves tudósai igen sokan foglalkoztak, különféle szempontokból Keplerrel és korával. Tanulmányaik, cikkeik pontos lelőhelyeit tartalmazza, szükség szerint annotációval. Mivel a legfrissebb anyagot a folyóiratok közlik, ennek a résznek ezért különösen örültünk. Érdeemes volna később az évfordulókra megjelent cikkek jegyzékével kiegészíteni ezt a fejezetet.

A bibliográfia "igénytelenségét" /küllemét tekintve/ ne vegyük alapul, őrizzük meg az igényesebb társai mellett, mert az évforduló elmúltával nem válik időszerűtlenné, szükségünk lesz még rá.

Szeretnénk, ha más nagy tudósokról is készülne hasonló összeállítás.

Husztai Jánosné
--25-ös könyvtár

JUHÁSZ FERENC /MAI MAGYAR KÖLTŐK BIBLIOGRÁFIA 5./

A Vasvári István által összeállított Juhász Ferenc bibliográfia elsődleges feladatát, az olvasóközönség tájékoztatását kiválóan oldja meg.

Négy nagy szerkezeti egységre bontja anyagát: 1. Verseskötetei és a róluk írott kritikák /ide tartozik versprózai kötete is és szerencsésebb lett volna idevenni külföldön megjelent kötetét is./ - 2. Költői önvallomások /kötetben illetve folyóiratban és napilapban megjelentek/ - 3. Cikkek, tanulmányok Juhász Ferencről /szintén megjelenésük szerinti kisebb tagozódásban/ - 4. Versek Juhász Ferenchez.

A kisebb szerkezeti egységek elsődleges elrendezési elve a megjelenés szerinti időrend, ezen belül pedig betűrend.

Az "Előszó helyett" ha csak vázlatosan is, de izelítőt ad a költő irodalomtörténeti, kulturpolitikai, művészi jelentőségéről és helyéről is. E feladat megoldása már több kívánnivalót hagy maga után. Figyelmesebb lektorálás esetén ujrafogalmazhatók lehettek volna a néhol értelemzavaróan agyonbonyolított mondatok. /Pl. 5. oлд. 2. bekezdés: Valóban az említett elődök óta... kezdetű./

Legfőbb hiányosságnak azt érzem, hogy az életrajzi adatoknál egy szó utalás sem történik Juhász Ferenc Új Írás-beli működésére. Arra, hogy 1965 óta rendszeresen fűz prózai reflexiókat, néha verseket, prózaverseket a folyóirat mellékleteként megjelenő képzőművészeti alkotásokhoz. /Kass, Hincz és mások grafikáihoz és szobraihoz, Picasso Guernica-jához, népművészeti, iparművészeti alkotásokhoz, gyerekrajzokhoz stb./

Ugyanakkor vitatható, hogy egy bibliográfiának feladata-e hosszabblélegzetű költemények közlése, s nem lenne-e szerencsésebb megoldás csak egy-egy idézet kiemelése.

Ilyen észrevételek miatt a bibliográfia sajnos nem teljesíti teljes mértékben azt a kimondatlan célt, hogy - általunk örömmel fogadott - megjelenését világosan megokolja azok számára is, akik még hiányoznak a juhászferenci életmű ismerőinek táborából. Inkább irodalomtörténeti, mintsem irodalompropaganda célokat szolgál.

Bánhegyi Gyuláné

UITZ BÉLA

1887-1972

Nekrológ-bibliográfiai sorozatunk a nagy festő és grafikus halálát követő héten már megjelent, hogy életének és művészetének írásos-képes dokumentumait felidézve emlékeztessen, milyen nagy művészt gyászolunk. S figyelmeztetheti a képzőművészeti kiadót arra, hogy meglehetősen nagy adósságai vannak még a szocialista képzőművészet e nagy magyar egyénisége életművének megismertetésében. Pataki Ferenc, a bibliográfia összeállítója, jó munkát végzett, s gyűjtőmunkája nemcsak arról tudósít, hogy hiányosságok vannak e téren, de arról is, hogy megkezdődött Uitz Béla jelentőségének felismerése.

Dicséret illeti - mind a Bibliográfiai, mind a Propaganda Osztály dolgozóit e kiadványok mindenkori gyors elkészítéséért.

- ay -

TVARDOVSZKIJ /1910-1971./ RÖPLAPBIBLIOGRÁFIA.

1971. decemberében halt meg Alekszandr Trifonovics Tvardovszkij, és néhány nap múlva már a kezünkben tarthattuk a róla szóló bibliográfiát.

Tvardovszkij 1910-ben Szmolenszk vidékén született. Tizennégy éves, amikor első verse megjelenik. Ujabb költeményei Iszakovszkij - földije és költőtársa - bátorságával és támogatásával látnak napvilágot.

Életművét végignézve - a "Nekeresdország"-tól /1936/, amelyben a közös paraszti élet kezdésének nehézségeit mutatja be, az "Egyre messzebb"-ig /1960/, amelyben már a személyi kultusz felszámolásáról ír - a szovjet nép küzdelmeinek egy-egy állomását ismerhetjük meg. Költészetét, publicisztikáját a népi hangvétel, izés humor és szatira jellemzi; ez különösen legismertebb művében, a "Vaszilij Tyorkin"-ban jelentkezik.

Nemcsak verseiben foglalkozott a közügyekkel, hanem azok intézésében is tevékenyen részt vett: a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának tagja, a Novij Mir című folyóirat szerkesztője volt, Lenin-díjjal és négy Állami díjjal tüntették ki.

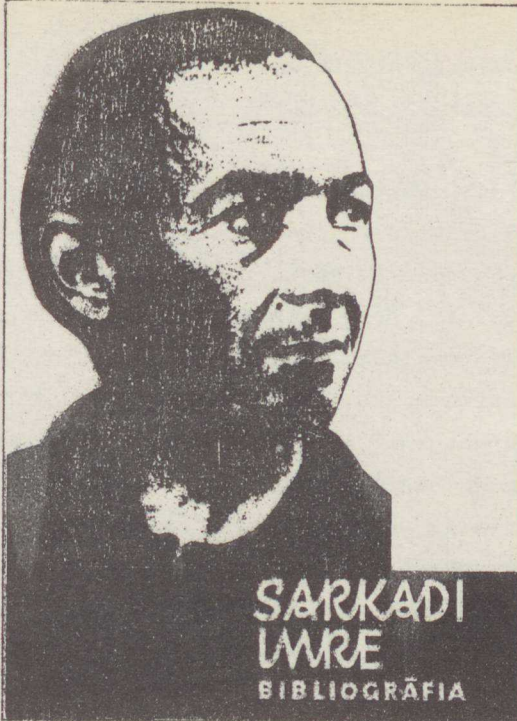
A bibliográfia közli rövid életrajzát, áttekinthetően foglalja össze műveit, a róluk megjelent kritikákat és a költőről szóló tanulmányokat. Végignézve a kiadványt, szembevetendő, hogy legismertebb verse, a Vaszilij Tyorkin 1955-ben jelent meg utoljára, többi műve is a 60-as évek elején. Jó lenne, ha könyvkiadásunk felfigyelne a hiányosságra és egy gyűjteményes kiadással pótolná azt.

Benczik Vilmosné

TVARDOVSZKIJ

1910 - 1971

**SARKADI
IMRE
BIBLIOGRÁFIA**

SZERKESZTETTE: BENJÁMIN LÁSZLÓ

Kettős Sarkadi évforduló volt 1971-ben, születésének 50., halálának 10. évfordulója.

Sarkadi nemcsak életében volt jelen az irodalomban, mint ezt publicisztikai írásai és kritikái jelzik. Közvetlenül halála után, 1962-ben A szökevény megjelenése kapcsán az Írószövetségben, és a Kortárs hasábjain is jelentős vita zajlott életművéről. De azóta is kritikák, tanulmányok, emlékezések jelennek meg alkotásairól, vívódásairól, arról, hogy mi újat hozott az irodalomba.

Különösen jó segítség ez az összeállítás ma, amikor már a középiskolákban is tanítják Sarkadit.

A bibliográfia szerkezete követi a Mai Magyar Költők-ét; rövid méltatás, önéletrajz, életrajzi kronológia, művei és a róluk szóló irodalom, cikkei és kritikái, majd az íróról megjelent tanulmányok, cikkek a sorrend.

Talán teljesebb képet nyújtana, ha a külföldön megjelent idegennyelvű kiadásokat is felvette volna, sőt esetleg a róla megjelent idegennyelvű kritikákat is. Ezen kívül jó lett volna az íróról szóló szépirodalmi vonatkozásokat is összeszedni. Nem tudom található-e ilyen számottevő, de például Somlyó Györgynek van Sarkadiról verse, Halál-hír In memoriam Sarkadi Imre címen. Ezt a verset még 1961-ben írta a költő, először folyóiratban, később pedig /1970/ válogatott verseiben jelent meg.

Az összeállítás precizitásáról szólnék még; a kronológiából feltűnően hiányzik néhány év, 1940 és 1945 között - ezekre az évekre a Magyar irodalmi lexikon tartalmaz adatokat. Viszont a lexikon se mindenütt pontos, a Kortárs Sarkadi-vitáját 1963-ra teszi, ez az adat a bibliográfiában pontos: 1962.

Molnár Irma

Az elmúlt esztendőben joggal köszönthettük volna egy szürkefedelű kiadványunk másfél évtizedét. Mivel azonban a Szerzeményezési és Feldolgozó Osztály ezt a szerkesztési munkát csendes szívóssággal, feltűnés nélkül végzi, nem jutott eszünkbe a zajos ünnepelés. Most is, hogy az alkalomra emlékezvén a kiadványra sort kerítünk e rovatban, úgy érezzük, hogy a leghelyesebb, ha azt a kérdést tesszük fel: odafigyelünk-e eléggé erre a periodikumunkra, hasznosítjuk-e eléggé a bennerejlő lehetőségeket?

Az "Ujabb külföldi szerzemények /Tudományos és ismeretterjesztő művek/" eleinte évenként, majd negyedévenként a Központi Könyvtárba szerzeményezett idegen nyelvű könyveket regisztrálja szakrendben, a Tizedes Osztályozás nálunk alkalmazott változata szerint.

Tehát egyszerű szerzeményezési jegyzék, mely szerzői és személyekről szóló névmutatóval és a dokumentumokban másodlagosan jelentkező témák szakmutatójával van ellátva. Voltaképpen azonban Központunk gyűjtőköréből adódóan /szociológiai alapkönyvtári funkció, magasszintű közművelődési jelleg/ bibliográfiai feladatot is betölt.

A jegyzékben tallózva, a kultúra, történelem, művészet, földrajz köréből, igen sok érdekes műre bukkanunk. Ezért fontos, hogy ez a gonddal szerkesztett kiadvány valóban eljusson minden igényes olvasó kezébe, aki az értékes és friss anyagot örömmel fogadná. Kihasználjuk-e eléggé a Központi Könyvtár anyagának propagandájában ezt a kitűnő eszközt? Azt hiszen nem eléggé.

Csak egy dolgot emlitenék itt, bizonyára lehetne sok mást is sorolni. Kerületi könyvtárosaink megkapják a jegyzéket. Megkapják, de felismerik-e azt, hogy az igényes, idegen nyelvekben jártasabb olvasóknak is a kezébe adhatják, hogy őket a Központi Könyvtár gazdag anyagához irányítsák.

Saját gyakorlatomban jónéhány ilyen olvasó futotta át rendszeresen a negyedévi füzetet és válogatta ki már ott az őt érdeklő könyvet. Ilyen és hasonló módszerekkel kellene a kerületi könyvtárak és a Központi Könyvtár munkakapcsolatait hatékonyabbá tenni. Hiszen Központi Könyvtárunk nem csupán tudományos könyvtár, de az egész budapesti olvasótábor magasabbszintű közművelődési igényeit is hivatott kielégíteni.

Ehhez a célhoz szerény, de kitűnő eszköz az "UKSZ".

Márffy István

Igazgatósági ülések

Az igazgatóság 1971. december 21-i ülésén úgy döntött, hogy az oktatási bizottság 1972-től kezdődően évente terjessze fel jutalmazásra azokat a munkatársakat, akik jó munkájuk mellett, tanulmányaikat kitűnő eredménnyel végezték el

... előterjesztés alapján foglalkozott a bibliobusz utvonala, a kölcsönzésre kijelölt állomások tervével

... megvizsgálta a bér- és létszámhelyzetet

.... a szerződéses munkák állását
1972. január 4-én határozatot hozott a gazdasági főosztály új szervezeti rendjéről. Papp Györgyné gazdasági igazgató egyidejűleg beszámolt arról, hogy felettes hatóságunk az 1972. évi költségvetés pótelőirányzataként 5 fő felvételét engedélyezte a gazdasági főosztályra és erre 12.125.- Ft beralapot biztosított

... foglalkozott az újólal meghirdetett "Kiváló könyvtár" pályázat kérdésével. Január 11-én az igazgatósági ülés és 13-án az igazgatósági tanácsülés megvitatta a FSZEK 1972. évi tervét.

Január 18-án Papp Györgyné gazdasági igazgató tájékoztatta az igazgatóságot az 1971-es tényszámok és az 1972-es tervszámok összevetése alapján a bér- és létszámhelyzetről, ezen belül az alkalmi munkabérekéről is szó esett. Az adatok tervszerű felhasználásra mutatnak.

... foglalkozott a nyugdíjasok alkalmazására vonatkozó 1972. évi rendelettel. Döntést hozott az ezzel kapcsolatos intézkedések előkészítésére

... döntött az év közbeni előléptetésre kapott összeg felhasználásának szempontjairól, aképpen, hogy érintse ez elsősorban azokat, akik a munkájukat kiemelkedően végzik, akik valamilyen oknál fogva elmaradt bérüek, pld. a gyermekgondozásból visszatérők, stb. s azokat, akik tanulmányaikat befejezték és oklevelet nyertek.

... elhatározta, hogy hazánk felszabadulásának ünnepségét március 29-én tartjuk.

Február 1-én elfogadta a nyugdíjas dolgozók bérrendezésére előterjesztett javaslatot

... Csernák Béláné személyzeti vezető ismertette a tanulmányi szerződés tervezetét

Február 17-én kibővített ülésen megvitatta a bérkorrekciós javaslatokat.

PÁRTHÍREK

Január 20-án pártvezetőségi ülésen vitattuk meg a vezetőség egyéves munkájáról szóló taggyűlési beszámolót, ami a január 25-i taggyűlésen hangzott el. A taggyűlés felvette a párttagok soraiba Gujgiczter Imrénét. Ezúton is gratulálunk, eredményes jó munkát kívánunk neki.

Február első napjaiban végeztük el a párttagság személyi adatainak egyeztetését, az új nyilvántartás felállítását.

Pártvezetőségi ülésen vitattuk meg a

vezetőség munkastilusát, s a vezetőségi tagok közötti egyenlőbb munkamegosztást határoztuk el.

Pártbizalmi megbeszélést tartottunk, ahol tájékoztattuk a bizalmiakat a fontosabb eseményekről, és javaslatot kérünk a vezetőség féléves munkatervéhez.

Február 15-én pártnapot tartottunk, ahol Révész Ferenc elvtárs informálta a résztvevőket az MSZMP KB 1971. december 1-i ülésén elhangzottakról.

KISZ HÍREK

A december 6-i vezetőségi ülésre meghivtuk a KISZ csoportvezetőket, és összesítettük a tagkönyvérvényesítés tapasztalatait. Előkészítettük a december 17-i taggyűlést.

A december 17-i taggyűlésen elbucsuztattuk a KISZ szervezetből "kimaradó" KISZ tagokat: Székely Ervinnét, Zimonyi Erikát, Kuli Ágnest, Ecsedy Katalint és Nyujtó Zsuzsát. A KISZ-ben végzett lelkes munkájukat mégegyszer megköszönjük. A taggyűlés felvette Virágh Baláznét a könyvtár KISZ szervezetébe.

Megvitattuk a tagkönyvérvényesítés tapasztalatait. Bemutattuk az új csoportvezetőket: Katanics Gyöngyit / 37-es

könyvtár/ és Ternák Dánielt / Központ / Kiosztottuk a két és fél éves tanfolyamra járó fiataloknak a tandíj- és jegyzet hozzájárulást, amelyet az intézet biztosított számukra:

200.- Ft-ot kapott: Kisbán Lajosné, Pethő Judit, Rainer Andrea, Schréger Éva, Staud Gáborné, Varga Judit, Vári Zsuzsa.

100.- Ft-ot kapott: Ötvös Ágnes, Gyulai Katalin, Gattyán Ágnes, Horváth Magda, Matolcsi Tamásné, Szöllősi Teréz, Vereckei Ágnes.

A 22-es könyvtár olvasótermében tartottuk a taggyűlést, amelyen 84-en vettek részt, igen aktívan.

December 18-án, a Központban rendezett Téliapó ünnepélyen a központi KISZ-csoport

lelkesen közreműködött, segítségüket ez-
uton is megköszönjük.

A január 7-i vezetőségi ülésünkön ismét
részt vettek a KISZ csoportok vezetői.
Megbeszéltük az új csoport-kialakítást,
azok munkatervét, részvételét az éves
programban. Előkészítettük az éves mun-
katervet. Sajnos, a kilenc KISZ csoport-
vezetőből négyen nem jöttek el, beteg-
ségre, vizsgára és más okokra hivatkoz-
va. Így velük külön kellett megbeszélni
a terveket.

Ujabb vezetőségi ülést január 17-én tar-
tottunk, ahol összeállítottuk a KISZ
szervezet első félévi munkatervének ja-
vaslatát, és az 1972 évi költségvetést.
Az Antológia együttes január 18-án az
1-es kerületi könyvtárban szerepelt,
összeállítást mutatott be a mai szov-
jet irodalomból.

Január 21-én Szőke elvtársnő a marxis-

ta vitakör tagjainak tartott foglalko-
zást. A Szocialista demokrácia tartal-
ma és jelentősége;

Február 11-én gazdasági fejlődésünk
társadalmi hatásai; KGST témában.

Decemberben az Antológia együttes tag-
jai 5500.-Ft-ot kaptak az intézet veze-
tőségétől, hogy az együttesnek új ru-
hát csináltassanak, és fellépéseikkor
egységes öltözékben jelenhessenek meg.
Az Antológia együttes nevében köszön-
jük ezt a támogatást, és hamarosan az
új formaruhában láthatjuk őket viszont
a kerületi könyvtárakban, szerepléseik
alkalmával.

Decemberben megkezdjük az NDK-ban dol-
gozó fiatalok számára létrehozandó
könyvtár állományának kialakítását.

Február 3-án taggyűlésen vitattuk meg
a KISZ szervezet munkatervét.

SAKSZERVEZETI HÍREK

A szakszervezeti bizottság február 10-i ülésén megtárgyalta és jóváhagyta Csomor Ti-
bor, a társadalmi munkavédelmi felügyelő előterjesztését a könyvtárunkban történő mun-
karuha, ill. védőruha juttatás újbóli szabályozására, az új jogszabályoknak megfelelő
bővítésére. A munka- és védőruhajuttatás új rendjét - amelynek eddigi módját a munkaü-
gyi intézkedés melléklete rögzítette - anyagi lehetőségeinknek megfelelően az intézet-
vezetőséggel egyetértésben a szakszervezet szabályozza, illetve dolgozza ki. Ennek
részleges ismertetésére a későbbiekben kerül sor.

Az szb megtárgyalta továbbá a közeljövő konkrét feladatait, a nőnap, a márciusi szak-
szervezeti tanácsülés, az összdolgozói értekezlet, a bérkorrekció előkészítését, a szak-
szervezeti munkaterv összeállítását, s más időszerű tennivalókat.

A TOVÁBBKÉPZÉS HÍREI

Vezetői ismeretek témakörben három előadást hallgattak meg a kerületi könyvtárak vezetői és a központi könyvtár osztályvezetői.

Február 9-én dr. Takács Márta, a Fővárosi Pályaválasztási Intézet vezető pszichológusa gyakorlati emberismeret címen tartott előadást.

Február 16-án munkajogi kérdésekről adott elő dr. Ferencz Győző, a Művelődési Minisztérium Személyzeti Főosztályának munkatársa.

Február 23-án dr. Takács Márta a személyzeti munkáról szóló előadását konzultációval illetve vitával kombinálta.

Február 22-én az alapfoku könyvtárosi tanfolyam anyagából 23 könyvtári dolgozó sikeresen vizsgázott.

EZ TÖRTÉNT

Február 3-án zajlott le a 22 kerület KISZ olvasásfelelőseinek értekezlete. Vezette Sándor Ottóné és Cziboly Józsefné.

Február 8-án a gyermekkönyvtári munkabizottság alakuló megbeszélést tartott.

Február 25-én megnyitott a felújított Boráros téri 39-es könyvtár.

... A FELNŐTT KÖNYVTÁRAKBAN

Az Európa Könyvkiadó és az V. kerületi Szabó Ervin könyvtárak január 18-án irodalmi estet rendeztek a "Kell a jó könyv" olvasómozgalom résztvevőinek. Vendégük volt Makai Imre műfordító, aki a műfordítás műhelytitkairól, Solohov műveiről és Solohovval történt személyes találkozásáról beszélt. Közreműködött az Antológia együttes. A meghívóval együtt a pályázat könyveiből összeállított szellemi TOTÓ-t is kaptak az olvasók, s a helyes megfejtők között az előadás végén könyvjutalmakat sorsoltak ki.

A Vármuzeumba látogattak el a 6-os könyvtár szakmunkástanuló olvasói november 26-án. Erdei Grünwald Mihály tartott előadást részükre a tudományos fantasztikus irodalomból december 16-án.

Sikeres zenedélután szervezett a 16-os könyvtár december 16-án a Néger spirituálék címmel. Az előadó Kelecsényi László, a Spirituálék együttes tagja volt. Előadását lemezekkel illusztrálta.

Érdekes előadás hangzott el ugyancsak december 16-án a 22-es könyvtárban A fizika történetéről és a nagy fizikai felfedezésekről. Dr. Károlyházi Frigyes docens érdekesítő előadása a gyerekeket is aktivizálta.

November 2-án és 30-án könyvtári órát tartottak a 25-ös könyvtárban szakmunkástanulók részére.

December 6-án és 10-én pedig rendhagyó irodalomórán vettek részt a gyerekek, a téma Vörösmarty és Petőfi költészete volt. Mindkét alkalommal hanglemezzel illusztrálták az órát. A könyvtárban megtartott foglalkozás maradandó élményt jelentett a gyerekeknek, bizonyítják ezt azok a dolgozatok is, melyeket "Gondolatok a könyvtárban" címmel írtak.

A 25/1-es fiókkönyvtárban Az olvasás módszertana és hogyan kell kialakítani az irodalmi alapműveltséget címmel Vasy Géza tanársegéd tartott előadást 120 egészségügyi szakközépiskolásnak.

Ugyancsak a szakközépiskolások kérésére szerveztek előadást december 9-én "Fiatalok a mai magyar filmművészetben" címmel, a Sodrásban c. film vetítésével egybekötve. A vitát Szilágyi Erzsébet filmesztéta vezette.

A 44. sz. Szakmunkástanuló Intézet honismereti szakköre részére szervezett előadást Budapest művészeti életéről a 26-os könyvtár. Előadó Hortobágyi László volt.

December 1-én az erzsébeti Kossuth Lajos Gimnázium egyik első osztályának tartott könyvtárbemutató foglalkozást a 27-es könyvtár.

Könyvtárhasználati és irodalmi vetélkedőt rendeztek a Simon Ferenc szakmunkástanuló iskola elsőosztályosai részére a 41-es könyvtárban.

Tóbiás Áron, Kalandozás az irodalomban címmel tartott előadást december 17-én. Az előadást az Antológia együttes illusztrálta.

Az Egressy uti Elektroműszerész Szakközépiskola egy-egy osztályának tartott katalógusismerttetést a 43-as könyvtár december 15-én és 16-án.

A 46-os könyvtár november 10-én a XXI. kerület KISZ szervezeteinek kulturfelelőseit látta vendégül.

November 18-án a Csepeli Növényolajgyár KISZ szervezete látogatott el a könyvtárba, a könyvtárbemutató után többen be is iratkoztak, a KISZ szervezet évről taggyűlésére a könyvtárosokat is meghívta.

December 7-én és 9-én könyvtárbemutató foglalkozásokat tartottak a szakközépiskolások részére.

A 4-es könyvtár december 8-án a MűM 6-os és 207-es Szakmunkástanuló Intézetben filmvetítéssel egybekötött vidám Téli délutánt rendezett.

... A MŰVELŐDÉSI KÖRÖKBEN

A 6-os könyvtár két középiskolás klubja december 2-án közös játékos klubdélutánat tartott, melyet a Micimackó hanglemezzel illusztráltak. A játékot Bakos Éva és Kamarás Istvánné vezette.

December 9-én Miért szép címmel képzőművészeti előadást tartott Denn Tamás rajztanár. Legkedvesebb novelláikat és verseiket elemezték a fiatalok december 17-én, Bakos Éva vezetésével.

December 30-án Mozart: Gyermekszimfóniáját, majd régi magyar táncokat és virágénekeket hallgattak a fiatalok.

A 19-es könyvtár Ifjusági Klubjában december 8-án Erdei Grünwald Mihály tartott előadást a fantasztikus irodalomról.

December 22-én a beatról beszélgettek és lemezeket hallgattak Zabó Csabáné énektanár vezetésével.

Január 5-én legkedvesebb könyveiket ismertették a klubtagok.

Január 18-én Istenek és népek címmel Gecse Gusztáv tartott vallástörténeti előadást.

A 20-as könyvtár művelődési körében érdekes előadást tartott Kőhádi Zsolt irodalomtörténész Üvöltés címmel.

"Rejtélyes rejtvényestet" rendezett december 8-án a 23-as könyvtár művelődési köre. Az irodalmi rejtvények megoldásában nagy izgalommal vettek részt a gyerekek. A játékot Lukács Györgyné vezette.

Az Illatos uti fiókkönyvtár fiataljainak kívánságára december 2-án ismét Földes Lászlót hívták meg, aki a beatirodalomról, beatzenéről és beatéletformáról beszélgetett velük.

A 26-os könyvtárban november 25-én a 44-es Szakmunkástanuló Intézet tanulóiból újjáalakult a művelődési kör, melyet a "Kell a jó könyv" olvasómozgalom könyveinek népszerűsítésével kapcsoltak össze a könyvtárosok.

Az 1971-es év végén a Csokonai Művelődési Ház és a 34-es könyvtár közösen szervezett Ifjusági Klubot.

November 2-án és december 15-én a programot beszélték meg, vezetőséget választottak és ismerkedtek a fiatalok.

November 16-án a klubtagok zenével illusztrált műsort mutattak be háboru ellenes versekből és prózai művekből.

November 30-án a Balázs Béla filmstúdió néhány filmjét vetítették: Cigányok, Cirkusz, Színyei. Merse Pál. A filmeket a vetítés után megvitatták.

December 17-én megnézték a Szindbád c. filmet, majd december 21-én Csányi Miklós filmrendezőt hívták meg, aki elemezte a filmet és beszélt az irodalom és a film kapcsolatáról általában.

Vidám és nagyon hangulatos baráti találkozót rendeztek a 44-es könyvtár művelődési körével január 4-én.

Január 18-án Fábrián Zoltán író látta vendégül a klub, aki a Magvető Kiadó Uj termés sorozatáról beszélt.

A 37-es könyvtár művelődési körében Pol-beat zene és forradalmi változások címmel tartott hanglémezzel illusztrált előadást Maróti János.

December 18-án vidám, vetélkedővel és ajándékozással egybekötött Télapó ünnepséget rendeztek. Az ünnepség szervezői és előkészítői a gyerekek voltak.

Sikeres összejövetelt tartott a Politikai vitakör a KISZ kongresszus anyaga alapján.

A vitát Szirmai Péter vezette.

A 37/2-es fiókkönyvtár klubjában megvitatták az "Ahol a sziget kezdődik" c. antológiát.

A beszélgetést Rauchman Judit vezette.

Január 5-én vidám, zenés klubbélutánt tartottak.

December 21-én ugyancsak vidám évbucszató klubbélutánt rendeztek a 38-as könyvtár fiataljai.

December 13-án jólsikerült író-olvasó találkozó volt a 43-as könyvtárban Fekete Gyula íróval.

Finnországi uti élményeiről számolt be Gáspár Endre, a könyvtár régi klubtagja december 22-én.

A 44-es könyvtár művelődési körében Muszorgszkij: Egy kiállítás képei és Bach: H-moll szvitjét hallgatták meg: a zeneművekről a klubtagok beszéltek.

Játékos évbucszató volt december 22-én.

... A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN

Amikor e sorokat írjuk, már az új esztendő elején járunk, de lapunk megjelenésének jellege miatt a múlt év utolsó hónapjainak könyvtári eseményeiről is beszámolunk.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójára emlékeztek az angyalföldi 2-es, a csepeli 17-es gyermekkönyvtárban és a ferencvárosi Illatos uti fiókkönyvtárban. Versek, dalok, diafilmek illusztrálták az előadásokat. A rendezvényeken megjelent pártások vettélkedően adtak számot a nagy történelmi eseménnyel kapcsolatos ismereteikről.

A IX. kerületi Uttörőházban a 7-es gyermekkönyvtár szervezésében megemlékeztek Kepler születésének 400. évfordulójáról.

A 23-as Aszódi-uti könyvtárban Kodály Zoltán születésének 89. évfordulója alkalmából méltatták a világhírű zeneszerző és népzenei kutató munkásságát. A jelenlévők meghallgatták Kodály népdalfeldolgozásáról készült hanglemezt.

Más alkalommal ünnepi rajgyűlésen emlékezett meg Bartók Béláról a nevét viselő kisdobos raj.

A zuglói 43-as gyermekkönyvtárban a Somogyi Béla uti zeneiskola tanára ismertette Bartók Béla munkásságát. Az előadás után levetítették a "Fából faragott királyfi" c. diafilmet.

"A beat és hatása" címmel vidám, zenés délutánt tartottak a csepeli 17-es gyermekkönyvtárban. Előadó Földes László volt.

Kulin György a fantasztikus irodalomról beszélgetett e témát kedvelő olvasókkal a csillagtelepi 4-es gyermekkönyvtárban.

A helytörténeti szakkör megkezdte kutatómunkáját az Aszódi-uti könyvtárban. A szakkör ezt megelőzően kirándulásokon tekintette meg a Várat és az Aquincumot.

A "Bölcs Bagoly" c. sorozat néhány kötetével ismerkedtek meg az újpesti központi napközi alsótagozatos pártásai a 41-es könyvtár szervezésében.

Az Országos Pályaválasztási Intézet munkatársa, Jakobné Szilágyi Klára két alkalommal tartott tájékoztatást a VII-VIII. osztályos olvasóknak a kiscesti 16-os könyvtárban és a budai 38-as gyermekkönyvtárban.

Több könyvtár szervezésében író-olvasó találkozókra került sor. Csukás István költő a lőrinci 24-es Téliapó-rendezvényén vett részt. A költő verseit nagy tetszéssel fogadták az olvasók és közülük többen a költő műveiből szintén adtak elő, majd vidám játékkal fejeződött be a foglalkozás.

Hárs László író jelenlétében került sor "Az igazán gyerekjáték" c. könyv vitájára a József Attila lakótelepen a 15-ös gyermekkönyvtárban. A pajtásokon kívül meghívott vendégek is voltak az OSZK gyermekkönyvtárosi tanfolyamáról. A rendezvényről a TV felvételeket készítette.

Hunyadi József író a 7-es gyermekkönyvtárban találkozott az olvasókkal; humoros elbeszéléseiből olvasott fel részleteket, melyet vidám beszélgetés követett.

Janikovszky Éva írónő a VII. kerületi 2-es könyvtárban találkozott a II. osztályos olvasókkal.

Rónaszegi Miklóst a XII. kerületi Kiss János utcai iskola könyvbarát szakkör tagjai látták vendégül a 38-as gyermekkönyvtár rendezvényén.

Varga Domokos a soroksári Művelődési Házban találkozott a 35-ös könyvtár gyermekolvasóival.

A Pajtás negyedszázados jubileuma alkalmából az ujság szerkesztői találkoztak a lap olvasóival a 13/1-es, 41-es és 44-es könyvtárban.

Csepelen, a 4-es gyermekkönyvtár "Folyóiratok a gyermekkönyvtárban" címmel tartott csoportos foglalkozást olvasóinak. A vitán részt vett az OSZK gyermekkönyvtárosi tanfolyamának egy csoportja. Másik csoport a XIII. kerületi 2. gyermekkönyvtárban az irodalom szakkör foglalkozását tekintette meg. Ugyancsak ebben a könyvtárban más alkalommal az irodalom szakkör tagjai könyvismertetést tartottak egy nemrég alakult irodalmi szakkör tagjainak.

Angyalföldön a 10-es gyermekkönyvtárban művészeti könyvekkel ismerkedtek az irodalmi szakkör tagjai.

A Kincskereső c. folyóiratot ismertették a budafoki 13-as könyvtár részlegében.

Három alkalommal irodalmi foglalkozást tartottak a IX. kerületi 23-as könyvtárban. Kinizsi Pálról, János vitézről, Toldi Miklósról szóló művek ismertetésére került sor.

Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Daniel Defoe, Hollós Korvin Lajos műveiről tartottak ismertetést több alkalommal a 2-es, a 15-ös gyermekkönyvtárban, valamint a 2-es és a 37/1-es könyvtárban.

Erzsébeten a 27/2-es fiókkönyvtárban a FSZEK Antológia együttese közreműködésével "Legkedvesebb verseim" címmel tartottak versdélutánt.

A 10-es gyermekkönyvtárban a Móra Könyvkiadó olvasónapló-pályázatának megfejtőit tájékoztatták a kézikönyvtár használatáról és a rejtvények megfejtésének módszereiről.

A felsőtagozatos napköziseknek új könyveket mutattak be a 17-es gyermekkönyvtárban.

Vidám télapó műsorok, mesedélutánok voltak a 2-es, 4-es, 6-os, 6/1-es, 7-es, 10-es, 17-es, 20-as gyermekkönyvtárban, a 18-as, 23-as, 23/1-es, 24-es, 37-es, 41-es, 43-as és a 45-ös részlegben.

"Reggeltől-estig! Vidám játéknapok" címmel december 29-én és 30-án reggel 9 órától este 7 óráig tartottak foglalkozásokat, többségében fizikai dolgozók gyermekeinek a 20-as gyermekkönyvtárban. Az iskolai szünidő alkalmat nyújtott arra, hogy a nyolcvan meghívott olvasó két napig kölcsönzési időn kívül is a könyvtárban tartózkodjék. Diafilmvetítés, mesehallgatás és társasjáték tette a gyermekek számára vonzóvá a könyvtárat.

A zuglói 18-as részlegben és a XVI. kerületi 45-ös könyvtárban a földrajzi szakkör tagjai részére tartottak vetélkedőt.

Több mint 10 órs kereste fel a 19-es, 24-es és a 41-es könyvtárat, hogy uttörő-feladatokhoz segítséget kapjanak.

A 19-es, 37-es és a 41-es könyvtárhoz közel eső iskolák irodalmi és könyvbarát-szakkör tagjai több alkalommal tettek könyvtárlátogatást.

Bemutató foglalkozást tartott az óbudai 8-as gyermekkönyvtár az OSZK gyermekkönyvtárosi tanfolyama résztvevőinek. Témaként szerepelt: "Hogyan, milyen könyvek segítségével állítanánk össze egy irodalmi műsort Gajdár évfordulójára". Más alkalommal a gyermekkönyvtárban irodalmi ankétot rendeztek a Zápor utcai iskola felkérésére, a III. osztályosok részére.

Könyvtárismertetésekkel, könyvtárbemutatókkal, katalógusjátékokkal ismertették könyvtárunk tevékenységét a gyermekek körében. A legtöbb ilyen jellegű foglalkozáson könyvismertetést, vetélkedőt is tartottak. /Pl.: a 6-os, 8-as, 17-es és a 44-es gyermekkönyvtárban, a 18-as, 13/2-es, 23/1-es, 29-es, 37-es, 41-es és 45-ös könyvtárban./

SZEMÉLYI HÍREK

JUTALMAZÁS:

A törzsgárda tagjai közül az az 5 munkatársunk, aki könyvtárunkban 1972-ben tölti be a 30, vagy annál több munkaévét, személyenként 1500 Ft jutalomban részesült. 12 munkatársunk, aki 25, vagy annál több esztendeje dolgozik nálunk, 1200 Ft, 11 munkatársunk, aki 20, vagy annál több éve, 1000 Ft, 18 munkatársunk, aki 15 éve, 800 Ft jutalmat kapott. 26 munkatársunk, aki 10, vagy annál több munkaesztendejét töltötte be, 6-6 nap jutalom-szabadságban részesült. /A "Törzsgárda Alapító Okirat" módosított változatát a Személyi hírek után közöljük./

KINEVEZÉS:

Fóti Pálné munkaügyi csoportvezetőt 1972. január 1-től a munkaügyi és bércsoport vezetőjévé, Sóvári Lajos megbízott műszaki osztályvezetőt a műszaki osztály vezetőjévé nevezte ki az igazgató. Zubonyai Istvánné számviteli csoportvezetőt megbízta a pénzügyi és számviteli osztály vezetésével.

VÉGLEGESÍTÉS:

Barkóczy László asztalos, Központ.

ÁTHELYEZÉSEK:

Agárdi Magdolnát a 10-es gyermekkönyvtárból a Központba repülősnek, Gyulai Katalin könyvtárost a Központból a 18-as könyvtárba, Horváth Magdolna könyvtárost a Központból a 12-es könyvtárba helyezte az igazgató.

ÚJ MUNKATÁRSAINK:

Benjámín Judit könyvtáros 1-es könyvtár, Fenyvesi Erzsébet. könyvtártechnikus 25-ös könyvtár, Hunyadi Andrásné könyvtáros 38-as könyvtár, ifj. Tóth Dezsőné könyvtártechnikus Központ.

KILÉPÉSEK:

Bátonyi Béláné 7-es gyermekkönyvtár, Horsai Dezsőné 20-as könyvtár, Kuchár Mária 25-ös könyvtár, Molnár Zsuzsa 22-es könyvtár, Staud Gáborné 1-es gyermekkönyvtár és Vercekei Ágnes 1-es könyvtár.

* * *

Horváth Györgynét, a 37-es, Török-utcai könyvtár vezetőjét az igazgató megbízta, hogy vegyen részt az igazgatósági tanács munkájában.

SZÜLETÉS:

Staller Tamásnének /37-es könyvtár/ december 10-én kislánya született: Judit. Gratulálunk és jó egészséget kívánunk! Székely Ervinnének is kislánya született. A kis Katát és édesanyját köszöntjük.

FEGYELMI HATÁROZAT:

Petri Béláné, a 14-es gyermekkönyvtár megbízott vezetője munkahelyéről több ízben igazolatlanul eltávozott. Felelősségrevonásával egyidejűleg 1972. január 25-i keltezésrel a IX. kerületi Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemről az alábbi levél érkezett:

"Értesitem, hogy Petri Béláné elvtársnőt, hiányzásai és az általunk kiadott igazolás megváltoztatása miatt, kizártam az esti egyetemről. Aláírás: Dr. Horváth Miklós tagozatvezető."

Fentiek alapján Petri Béláné megbízott könyvtárvezetőt, fegyelmi büntetésként, jelenlegi megbízásából 1972. február 29-i hatállyal felmentette az igazgató. Március 1-től könyvtáros II. besorolással áthelyezte a 15-ös gyermekkönyvtárba.

Fizetését 2.100 Ft-ban állapította meg.

"TÖRZSGÁRDA ALAPÍTÓ OKIRAT"

(módosított változata)

A tanácsi könyvtárhálózatban az elmúlt 25 évben jelentős változások történtek. Könyvtárunk szerepe mind kulturpolitikai, mind módszertani téren egyre nőtt, könyvtárosaink áldozatkész tevékenysége jelentősen hozzájárult a 25 év elért sikereihez.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója - a párt és a szakszervezet vezetőségével egyetértésben - elismerést, jutalmat kíván biztosítani azoknak a dolgozóknak, akik tartósan, hosszú időn át szorgalommal, becsülettel, végzik munkájukat. Ezért ezeket a dolgozókat a törzsgárdát megillető előnyökben részesíti.

I.

A törzsgárda tagjaitól elvárjuk a fegyelmezett magatartást, akik személyes példamutatásukkal fegyelemre, jó munkára, a szocialista közösségi magatartás betartására nevelik a fiatalabb munkatársakat.

1/ Fokozatok:

- a/ 10 éve intézményünknel eltöltött munkaviszony esetén bronz fokozat
- b/ 15 éve intézményünknel eltöltött munkaviszony esetén ezüst fokozat
- c/ 20 éve intézményünknel eltöltött munkaviszony esetén arany fokozat

A törzsgárda jelvény viselésére jogosult dolgozó emléklapot kap.

2/ Jutalmazás:

- A/ A bronzjelvény tulajdonosának /10 év/ 6 nap jutalom-szabadság /egyszeri alkalommal/
 - B/ Az ezüst jelvény tulajdonosának /15 év/ 800 Ft pénzjutalom /egyszeri alkalommal/
 - C/ Az arany jelvény tulajdonosának /20 év/ 1000 Ft pénzjutalom /egyszeri alkalommal/
 - D/ 25 éve intézményünknel eltöltött munkaviszony esetén 1200 Ft /egyszeri pénzjutalom/
 - E/ 30 éve intézményünknel eltöltött munkaviszony esetén 1500 Ft /egyszeri pénzjutalom/
- Az adott egységek vezetői bérkorrekcióknál, jutalmazási javaslatok készítésénél, különböző juttatásoknál /pl. üdülés, jutalomszabadság/ vegyék figyelembe a törzsgárdatagságot.

II.

Érdemtelenység

- 1/ Nem illeti meg a törzsgárda tag cím, vagy a törzsgárda tagság soronkövetkező fokozata és az ezzel járó juttatás azt a dolgozót, aki az esedékesség évében - jogerős - fegyelmi büntetésben részesült, fegyelmi büntetés hatály alatt vagy felmondás alatt áll.
- 2/ Fegyelmi büntetés kiszabása nélkül is érdemtelen a törzsgárda tagságra az, aki munkáját nem megfelelően végzi, munkatársainak nem nyújtja a tőle elvárható segítséget, hozzájuk való viszonya nem megfelelő, szakmai, politikai tudását nem fejleszti.
- 3/ A fegyelmi büntetéssel elbocsájtott dolgozó a már megszerzett jelvényt és emléklapot visszaszolgáltatni köteles.

III.

- 1/ A II. fejezet 1, 2 bekezdésében írottak alól a dolgozó jó munkája alapján az intézmény igazgatója felmentést adhat, amennyiben a közvetlen vezető a szakszervezeti bizalmival együtt ilyen értelmű felterjesztést tesz.
- 2/ A törzsgárda jelvényt, emléklapot és a vele járó jutalmat a FSZEK igazgatója adja át az esedékesség évében.

A módosítás hatályba lépése: 1972. január 1.

1971. december 15.

Révész Ferenc
igazgató

TARTALOMJEGYZÉK

Dózsa Györgyre emlékezünk	Sándor Ottóné	1
Kell a jó könyv olvasómozgalom tapasztalatairól	Cseh Irén	3
Szocialista szerződés a kerületi könyvtár és a MÜM intézetek között	Bárány Éva	5
A jó példa nyomán	P.É.	7
A tájékoztató munka módszerei a 22-es könyvtár- ban	Nitsch Lászlóné	8
Egy nagyhatású könyvről. Jelizaveta Drabkina: Téli napforduló	Aradi András	10
Amit az olvasónaplók mutatnak	Kerekes Pálné	13
Tájékoztató a Gazdasági Főosztály munkájáról, problémáiról, a hálózat anyagi helyzetéről	Maruszki József	16
Lesz-e kölcsönző - adatnyilvántartó gépünk?	Weisz Sándorné	18
Miért alacsony az ismeretterjesztő művek forgal- ma? /14-es könyvtár/	Lukátsné Plenk Anna	19
Vita a lányok olvasmányairól Pozsonyban	Hargitai Nándorné	21
Minisztériumi megbizásból Baranya megyében	Richlich Ilona	23
Veszprém megyei könyvtár	Halmai Istvánné	25
Könyvtárigazgatók munkaértekezlete a KMK-ban	T.O.	27
Ne így!	- Gy -	29
Szabálytalan interju Bikácsi Lászlónéval	Gáliczky Éva	29
Uj kiadványaink		
Dózsa György 500 éve bibliográfia	Rostás Jenőné	32
Kell a jó könyv...	Bicskei Mária	33
Johannes Kepler bibliográfia	Husztai Jánosné	34
Juhász Ferenc	Bánhegyi Gyuláné	35
Uitz Béla	- ay -	36
Tvardovszkij röplapbibliográfia	Benczik Vilmosné	36
Sarkadi Imre bibliográfia	MoInár Irma	37
Egy régi kiadványunk 15 éve	Márffy István	38
Igazgatósági ülések		39
Párthirek		40
KISZ-hirek		40
Szakszervezeti hírek		41
A továbbképzés hírei		42
Ez történt		42
Személyi hírek		

Felelős kiadó a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója

Készült a FSZEK sokszorosítójában

Engedélyszám: III/400/S/2/971

Szerkesztőbizottság: Bárány Éva, Dobos Piroska, dr. Ecsedy Andorné,
Farkas Józsefné, Gáliczky Éva, Márffy István, Mikó Zoltán és Sándor Ottóné

Felelős szerkesztő: Vasvári István

Főszerkesztő: Szóke Tiborné

Terjedelem: 6,75 A/5 iv Táskaszám: 72/102 Példányszám: 450